

**Xibaaru jàmm bi ci Almasi bi Yeesu,
ni ko Yàlla jaaralee ci
MACË**

Cosaanu Yeesu Kirist

- 1** ¹Lii mooy cosaanu Yeesu *Kirist, sētu *Daawuda, sētu *Ibraayma.
- ²Ibraayma moo jur Isaaxa ;
Isaaxa jur *Yanqóoba ;
Yanqóoba jur Yuda ak i doomi baayam ;
- ³Yuda, Peres ak Sara ci Tamar ;
Peres Esron, miy baayu Aram ;
- ⁴Aram Aminadab ;
Aminadab Nason ;
Nason Salmon ;
- ⁵Salmon jur ci Raxab doom ju tudd Bowas ;
Bowas am ak Ruut Obedd ;
Obedd jur *Isayi, ⁶miy baayu buur bi Daawuda.
- Daawuda moo jur *Suleymaan ci ki nekkoon soxnas Uri ;
- ⁷Suleymaan jur Robowam ;
Robowam Abiya ;
Abiya Asaf ;
- ⁸Asaf Yosafat ;
Yosafat Yoram, miy baayu Osiyas ;
- ⁹Osiyas jur Yowatam ;
Yowatam Akas, miy baayu Esekiya ;
- ¹⁰Esekiya Manase ;
Manase Amon ;
Amon Yosiyas ;
- ¹¹Yosiyas jur Yekoñas ak i doomi baayam ca jamono, ja ñu
defe Yawut ya jaam, yóbbu léen Babilon.
- ¹²Ba ñu léen yóbbu ca Babilon,
Yekoñas jur Salacel ;
Salacel Sorobabel, ¹³miy baayu Abiyudd ;

Abiyudd Eliyakim ;

Eliyakim Asor ;

¹⁴ Asor Sadog ;

Sadog Akim ;

Akim Eliyudd ;

¹⁵ Eliyudd Eleyasar ;

Eleyasar Matan, miy baayu Yanqóoba ;

¹⁶ Yanqóoba nag moo jur Yuusufa jëkkëru Maryaama ;

te ci Maryaama la Yeesu, mi ñuy wax Kirist, juddoo.

¹⁷Mboolem giir googu nag, la dale ca Ibraayma ba ca Daawuda, fukk lañu ak ñeent ; la dale ca Daawuda ba ca njaam ga ca Babilon, fukk lañu ak ñeent ; la dale njaam ga ca Babilon ba ci Kirist, fukk lañu ak ñeent.

Juddub Yeesu Kirist

¹⁸Nii la Yeesu *Kirist juddoo. Bi ñu mayee Maryaama ndeyam Yuusufa, waaye laata ñoo ànd, gis nañu ne dafa ëmb ci kàttanu *Xel mu Sell mi. ¹⁹Yuusufa jëkkëram nag, nekkoon na nit ku jub te bëggu ko woonaa weer. Mu nara xàccook moom ci sutura. ²⁰Waaye bi muy xalaat ci loolu, benn malaakam Boroom bi daldi ko feeñu ci gént ne ko : « Yaw Yuusufa, sëtu Daawuda, bul ragala yeggali Maryaama sa jabar, ndaxte doom ji mu ëmb, ci Xel mu Sell mi la jóge. ²¹Dina jur doom ju góor ; nanga ko tudde Yeesu, ndaxte moo di kiy musal xeetam ci seeni bàkkaar. »

²²Loolu lépp xewoon na, ngir amal li Boroom bi wax, jaarale ko cib yonent, bi mu naan :

²³ « Janq bi dina ëmb,

jur doom ju góor,

ñu tudde ko Emanuwel, »

liy tekki « Yàlla ganesi na nu. »

²⁴Noonu Yuusufa yewwu, yeggali soxnaam, na ko ko malaakam Boroom bi sante woon. ²⁵Waaye àndul ak moom, ba kera mu mucc, jur doom ju góor ; mu tudde ko Yeesu.

Ay boroom xam-xam ñëw nañu, màggalsi Yeesu

2 ¹Bi nga xamee ne Yeesu juddu na ci Betleyem ci diiwaanu Yude, amoon na ay boroom xam-xam, ñu jóge penku, ñëw *Yerusalem. Booba, ci jamonoy buur bi *Erodd la woon. ²Ñu ne : « Ana buur bi juddul Yawut yi ? Ndaxte gis nanu biddiiwam ci penku te ñëw nanu ngir màggal ko. »

³Bi ko Erodd buur ba déggee, mu daldi jaaxle, moom ak waa Yerusalem gépp. ⁴Mu woolu nag *sarxalkat yu mag yépp ak *xutbakati xeet wa, laaj léen fu Almasi bi, maanaam *Kirist, wara juddoo. ⁵Ñu ne ko : « Ca Betleyem ci diiwaanu Yude, ndaxte lii lañu bind jaarale ko cib yonent :

⁶“Yaw Betleyem ci diiwaanu Yude,
du yaw yaa yées ci njiiti Yude,
ndaxte ci yaw la njiit di génne,
kiy sàmm Israyil sama xeet.” »

⁷Ci kaw loolu Erodd woolu ci kumpa boroom xam-xam ya, di léen ceddowu, ngir xam bu wóor kañ la biddiiw bi feq. ⁸Noonu mu yebal léen Betleyem naan : « Demleen fa, seet bu wóor mbirum xale ba. Bu ngeen ci amee lu wóor nag, ngeen xamal ma ko, ngir man itam ma dem màggal ko. »

⁹Ba ñu dégloo buur ba nag, ñu dem. Te biddiiw, ba ñu gisoon ca penku ba, ne tëll jiite léen, ba àgg, tiim fa xale ba nekk. ¹⁰Ba ñu gisee biddiiw ba nag, ñu am mbég mu réya réy. ¹¹Ñu dugg ca kër ga, gis xale ba ak Maryaama ndeyam, ñu daldi sukk, di ko màggal. Ñu ubbi seeni boyetu alal, may ko wurus ak cuuraay ak ndàbb lu xeeñ lu ñuy wax *miir.

¹²Bi ñu ko defee Yàlla artu na léen ci biir gént, ñu baña dellu ca Erodd. Noonu ñu jaar weneen yoon, ñibbi seen réew.

Yuusufa ak Maryaama gàddaay nañu jëm réewu Misra

¹³Bi nga xamee ne boroom xam-xam ya ñibbi nañu, benn malaakam Boroom bi feeñu Yuusufa ci gént ne ko : « *Erodd mu ngi ci tàñki wut xale bi, ngir rey ko ; jógal nag, jël xale bi ak ndeyam te nga daw jëm Misra, toog fa, ba kera ma koy wax. »

¹⁴Yuusufa nag jóg, jël xale ba ak ndeyam, làquji Misra ca guddi ga. ¹⁵Mu toog fa, ba Erodd faatu. Noonu am li Boroom bi waxoon jaarale ko cib yonent, bi mu naan :

« Woo naa sama doom, mu génn Misra. »

¹⁶Bi Erodd gisee nag, ne boroom xam-xam ya nax nañu ko, mu daldi mer lool. Mu santaane ñu dugg ca Betleyem ak la ko wër, rey xale yu góor ya fa am ñaari at jëm suuf, méngook jamono, ja ko boroom xam-xam ya waxoon. ¹⁷Booba am la ñu waxoon jaarale ko ci yonent Yàlla Yeremi, bi mu naan :

¹⁸« Baat jib na ci Rama,
ay jooy ak yuux gu réy,

*Rasel mooy jooy ay doomam
te bëggul kenn dëfal ko,
ndaxte saay nañu. »

Ñibsi nañu réewu Israyil

¹⁹Bi nga xamee ne *Erodd faatu na, benn malaakam Boroom bi feeñu Yuusufa ci gént ca Misra, ²⁰ne ko : « Ñi doon wuta rey xale ba dee nañu ; jógal nag, jël xale bi ak ndeyam te nga dellu Israyil. »

²¹Yuusufa jóg nag, jël xale ba ak ndeyam, dellu Israyil. ²²Waaye bi mu déggee ne Arkelawus moo donn Erodd baayam ca nguuru Yude, mu ragal faa dem. Yàlla artu ko nag ci gént, mu daldi dem diiwaanu Galile. ²³Mu ñëw nag dëkk ci dëkk bu ñuy wax Nasaret. Noonu am la ñu waxoon ca xale ba, jaarale ko ca yonent ya, bi ñu naan :

« Dees na ko tudde Nasareen. »

Waareb Yaxya

3 ¹Ca jamono jooja *Yaxya feeñoon na, di waare ca màndiñu Yude. ²Nii la doon waaree : « Tuubleen seeni bàkkaar, ndaxte nguuru Yàlla Aji Kawe ji jege na. » ³Yaxya mooy ki ñu doon wax jaarale ko ci yonent Yàlla *Esayi, bi mu naan :

« Am na baat buy xaacu ca màndiñ ma ne :

“Xàll-leen yoonu Boroom bi,
jubal-leen fi muy jaar.” »

⁴Yaxya nag mu ngi soloon mbubb mu ñu ràbbe kawaru giléem, takk geñog der ci ndiggam. Ay njéeréer la doon dunde ak lem. ⁵Noonu ñépp génn jëm ci moom, ñi dëkk *Yerusalem ak diiwaanu Yude, ak waa dexu Yurdan. ⁶Nu nangu seeni bàkkaar, Yaxya *sóob léen ca dexu Yurdan.

⁷Noonu ay *Farisen ak ay *Sadusen yu bare ñëw ci Yaxya, ngir mu sóob léen ñoom itam ca dex ga. Waaye bi léen Yaxya gisee, mu ne léen : « Yéen ñi fees ak dañar mel ni ay co, ku leen artu, ngeen daw merum Yàlla mi nara wàcc ? ⁸Jéfeleen nag ni ñu tuub seeni bàkkaar, ⁹te buleen wax ci seen xel naan : “Nun daal doomi *Ibraayma lanu,” ndaxte maa ngi leen koy wax, Yàlla man na sàkkal Ibraayma ay doom ci doj yii. ¹⁰Sémmiñ wi tiim na reeni garab yi. Garab nag gu meññul doom yu baax, dees na ko gor, sànni ko ci sawara si. ¹¹Man maa ngi leen di sóob ci ndox, ci lu ànd ak tuub

seeni bàkkaar. Waaye kiy ñëw sama gannaaw moo ma ëpp kàttan, ba yeyoowuma koo yóbbul sax ay dàllam. Kooku dina leen sóob ci *Xel mu Sell mi ak sawara. ¹²Layoom mu ngi ci loxoom, ngir jéri dàgga ja, ba mu set ; pepp ma dina ko def ca sàq ma, waaye xatax ba dina ko lakk ci sawara su dul fey mukk. »

Yaxya sóob na Yeesu ci dexu Yurdan

¹³Booba Yeesu jóge Galile, ñëw ngir *Yaxya *sóob ko ca dexu Yurdan. ¹⁴Waaye Yaxya gantu ko ne : « Man maa soxla, nga sóob ma ci ndox, te yaa ngi ñëw ci man ! » ¹⁵Yeesu ne ko : « Bàyyil noonu, ndaxte war nanoo mottali lépp lu jub. » Noonu Yaxya nangu.

¹⁶Bi ko Yaxya sóobee ca dex ga, Yeesu génn. Ca saa sa asamaan yi daldi ubbiku, te Yaxya gis Xelum Yàlla wàcc ci melow pitax, ñëw ci kaw Yeesu. ¹⁷Te baat bu jóge asamaan dégtu ne : « Kii mooy sama Doom ji ma bëgg ; ci moom laa ame bànneex. »

Yeesu dékku na ay nattu ci pexey Seytaane

4 ¹Bi loolu amee Xelum Yàlla yóbbu Yeesu ca màndiŋ ma, ngir mu jànkoonte ak fiiri *Seytaane. ²Yeesu nekk fa te lekkul ñeent fukki bëccëg ak ñeent fukki guddi, doora xiif. ³Noonu fiirkat bi ñëw ci moom ne ko : « Boo dee *Doomu Yàlla, santal doj yii, ñu nekk mburu. » ⁴Waaye Yeesu ne ko : « Mbind mi nee na : “Nit du dunde mburu rekk, waaye itam gépp kàddu gu génne ci gémmiñug Yàlla.” »

⁵Bi mu waxee loolu, Seytaane yóbbu ko ca dëkk bu sell ba, teg ko ca njobbaxtalu kër Yàlla ga. ⁶Mu ne ko : « Boo dee Doomu Yàlla, tēbal ci suuf, ndaxte Mbind mi nee na :

“Dina jox ay malaakaam ndigal ci sa mbir,
ñu leewu la ci seeni loxo,
ngir nga baña fakktalu ciw doj.” »

⁷Yeesu ne ko : « Bind nañu it ne : “Bul diiŋat Yàlla, sa Boroom.” »

⁸Gannaaw loolu Seytaane yóbbu ko ci kaw tund wu kawee lool, won ko réewi àddina yépp ak seeni ndam. ⁹Mu ne ko : « Lii lépp dinaa la ko may, boo sukkee màggal ma. » ¹⁰Waaye Yeesu ne ko : « Sore ma Seytaane, ndaxte Mbind mi nee na : “Nanga màggal Yàlla sa Boroom, te jaamu ko moom rekk.” »

¹¹Noonu Seytaane bàyyi ko. Te ay malaaka daldi ñew fi Yeesu, di ko topptoo.

Yeesu dëkk na Kapernawum ci diiwaanu Galile

¹²Am bés Yeesu dégg ne jàpp nañu *Yaxya ; mu jóg nag, jëm Galile. ¹³Gannaaw gi, mu toxoo dëkku Nasaret, dem dëkk Kapernawum, bi féeteek dex ga ci diiwaani Sabulon ak Neftali. ¹⁴Noonu am la ñu waxoon, jaarale ko ci yonent Yàlla *Esayi, bi mu naan :

¹⁵ « Yaw réewum Sabulon ak réewum Neftali,
di yoonu géej gannaaw dexe Yurdan,
yaw Galile, réewum ñi dul Yawut—

¹⁶ xeet wa nekkoon cig lëndëm,
gis na leer gu mag,
ña dëkkoon ca réew, ma dee tiim,
leer fenkal na léen. »

¹⁷Booba Yeesu tàmbali di waare naan : « Tuubleen seeni bàkkaar, ndaxte nguuru Yàlla Aji Kawe ji jegesi na. »

Yeesu tànn na ñeenti taalibe

¹⁸Gannaaw loolu Yeesu doon dox ca tefesu dexe Galile, mu gis fa ñaar ñu bokk ndey ak baay, mooy Simon mi ñuy wax Piyeer, ak Andare. Fekk ñuy sànni seen caax ca dex ga, ndaxte ay nappkat lañu woon. ¹⁹Yeesu ne léen : « Ñewleen topp ci man, ma def leen nappkati nit. » ²⁰Ca saa sa ñu daldi bàyyi seeni mbaal, topp ci moom.

²¹Ba Yeesu demee ba ca kanam, mu gis yeneen ñaar ñu bokk ndey ak baay, ñuy Saag doomu Sebede, ak Yowaana rakkam. Ñu nekk ci seen biir gaal ak Sebede seen baay, di defar seeni mbaal. Noonu Yeesu woo léen. ²²Ca saa sa ñu daldi bàyyi gaal ga ak seen baay, topp ci moom.

²³Ba loolu amee Yeesu doon wër Galile gépp, di jàngle ci seeni jàngu tey yégle xibaaru jàmm bi ci nguuru Yàlla ; muy faj jàngoro yépp ak wéradi yépp ca nit ña, ²⁴ba tax turam siiw ba ci biir réewu Siri mépp. Ñu di ko indil ñi wopp ñépp, ñi sonn ndax ay jàngoro ak metit yu bare, ñi rab jàpp, ñiy say ak ñi làggi, mu faj léen. ²⁵Noonu mbooloo mu bare topp ci moom, jóge ci wàlli Galile ak diiwaan bi ñuy wax Fukki dëkk yi, ci dëkku *Yerusalem ak ci diiwaanu Yude, ba ci gannaaw dexe Yurdan.

Barkeel gu wóor gi

- 5** ¹Bi Yeesu gisee mbooloo ma nag, mu yéeg ca tund wa, toog ; taalibeem ya ñëw ci moom. ²Mu daldi léen jàngal naan :
³« Yéen ñi xam seen ñàkk doole ngir neex Yàlla, barkeel ngeen,
 ndaxte nguuru Yàlla Aji Kawe ji, yéena ko yelloo.
⁴Yéen ñi nekk ci naqar, barkeel ngeen,
 ndax dees na dëfal seen xol.
⁵Yéen ñi lewet, barkeel ngeen,
 ndax dingeen moomi àddina.
⁶Yéen ñi xiif te mar njub, barkeel ngeen,
 ndax dingeen regg.
⁷Yéen ñi am yërmande, barkeel ngeen,
 ndax dees na leen yërëm.
⁸Yéen ñi am xol bu sell, barkeel ngeen,
 ndax dingeen gis Yàlla.
⁹Yéen ñiy wut jàmm, barkeel ngeen,
 ndax dees na leen tudde doomi Yàlla.
¹⁰Yéen ñi ñu fitnaal ndax seen njub, barkeel ngeen,
 ndaxte nguuru Yàlla Aji Kawe ji, yéena ko yelloo.
¹¹« Barkeel ngeen, bu ñu leen di saaga, di leen fitnaal, di leen sosal lépp lu bon ngir man. ¹²Bégleen te bânneexu, ndax seen yool dina réy ci laaxira. Ndaxte noonu lañu daan fitnaale yonent yi fi jiitu.

Xoromus àddina ak leeram

¹³« Yéena di xoromus àddina. Bu xorom sàppee, nan lañu koy delloo cafkaam ? Du jariñati dara, lu dul ñu sànni ko ci biti, nit ñi dox ci kawam. ¹⁴Yéena di leeru àddina. Dëkk, bu nekk ci kaw tund du mana nëbbu. ¹⁵Te it duñu taal làmp, dëpp cig leget, waaye dañu koy wékk, ba muy leeral ñi nekk ci kër gi ñépp. ¹⁶Na seen leer leere noonu ci kanam nit ñi, ngir ñu gis seeni jëf yu rafet, te màggal seen Baay bi ci kaw.

Ni yoonu Musaa ak waxi yonent yi ame ci Yeesu

¹⁷« Buleen defe ne ñëw naa ngir dindi yoonu *Musaa ak waxi yonent yi. Ñëwuma ngir dindi léen, waaye ngir ñu am ci man. ¹⁸Ndaxte ci dëgg maa ngi leen koy wax, li feek asamaan ak suuf wéyul, benn tomb walla benn réddu araf du wéy mukkk ci yoonu

Musaa, ba kera yépp di am. ¹⁹Ku tebbi nag ba gëna tuuti ci ndigal yii, te ngay jàngal nit ñi noonu, dees na la tudde ki gëna tuuti ci nguuru Yàlla Aji Kawe ji. Waaye ku léen di sàmm, di léen digle, dees na la tudde ku mag ci nguuru Yàlla Aji Kawe ji. ²⁰Ndaxte maa ngi leen koy wax, bu seen njubte éppul njubteg *xutbakat ya ak *Farisen ya, dungeen tàbbi mukc ci nguuru Yàlla Aji Kawe ji.

Mere nit ak bóom ko ñoo yem fa kanam Yàlla

²¹« Dégg ngeen ne waxoon nañu maam ya ne léen : “Bul rey nit ; ku rey nit, yoon dina la dab.” ²²Waaye man maa ngi leen di wax ne képp ku mere sa mbokk, dinañu la àtte. Ku wax sa mbokk : “Amoo bopp,” dinañu la àtte ca *kureelu àttekat ya. Ku ko wax : “Alku nga,” dinañu la àtte ci sawara. ²³Booy yóbbu nag sa sarax ca *sarxalukaay ba, te nga fàttaliku foofa ne, sa mbokk am na lu mu la meree, ²⁴nanga fa bàyyi sa sarax ca kanam sarxalukaay ba, nga jëkka dem, juboo ak sa mbokk, ba noppi dellu, joxe sa sarax.

²⁵« Gaawala juboo ak ki lay yóbbu, ngeen layooji, bala ngeena egg ; ngir bañ ki ngay layool jébbal la àttekat ba, kooka jox la alkaati ba, ñu tëj la. ²⁶Ci dégg maa ngi la koy wax, doo génn foofa mukc te feyuloo dërëm bi ci mujj.

Ku xédd jigéen, njaaloo nga

²⁷« Te it dégg ngeen ne waxoon nañu : “Bul njaaloo.” ²⁸Waaye man maa ngi leen di wax ne, képp ku xool jigéen, xédd ko, njaaloo nga ak moom ci sa xel. ²⁹Bu la sa bëtü ndijoor béggee yóbbe bàkkaar, luqi ko, sànni ko fu sore. ³⁰Ndaxte ñàkk benn ci say cér moo gën ci yaw, ñu sànni sa yaram wépp ci sawara. Bu la sa loxol ndijoor béggee yóbbe bàkkaar, dagg ko, sànni ko fu sore. Ndaxte ñàkk benn ci say cér moo gën ci yaw ñu sànni sa yaram wépp ci sawara.

Bul fase sa soxna lu dul ci njaaloo

³¹« Waxoon nañu ne : “Ku fase sa soxna, nga bindal ko kayitu pase.” ³²Waaye man maa ngi leen di wax ne, ku fase sa soxna te du ci njaaloo, yaa koy tegtal yoonu njaaloo. Te it ku takk jigéen ju ñu fase, njaaloo nga.

Bul weddi sa ngiñ

³³« Dégg ngeen itam ne waxoon nañu maam ya ne léen : “Bul weddi sa ngiñ, waaye li nga giñ def ko ngir Boroom bi.”

³⁴Waaye man maa ngi leen di wax ne, buleen giñ dara ; bumu doon ci asamaan, ndaxte moo di jalu Buur Yàlla ; ³⁵bumu doon ci àddina, ndax moo di tegukaayu t ànkam ; bumu doon it ci *Yerusalem, ndax moo di dëkku Buur bu mag bi. ³⁶Bul giñ it ci sa bopp, ndaxte manuloo weexal mbaa ñuulal benn ci say kawar. ³⁷Sa waaw na nekk waaw, sa déedéet na nekk déedéet. Loo ci teg, ci *Ibliis la jóge.

Bul feyu

³⁸« Te it dégg ngeen ne waxoon nañu : “Bët, bët a koy fey ; bëñ, bëñ a koy fey.” ³⁹Waaye man maa ngi leen di wax ne buleen bañ ku leen def lu bon, waaye ku la pes ci sa lexu ndijoor, jox ko ba ca des. ⁴⁰Ku la bégga kalaame, ngir jël sa turki, nga boole ca it sa mbubb mu mag. ⁴¹Ku la ga, nga yenul ko doxub benn kilomet, àndal ak moom ñaar. ⁴²Mayal ku lay ñaan, te bul jox gannaaw ku lay leb.

⁴³« Dégg ngeen ne waxoon nañu : “Soppal sa moroom te sib sa bañaale.” ⁴⁴Waaye man maa ngi leen di wax ne, soppelen seeni bañaale te ñaanal ñi leen di fitnaal, ⁴⁵ngir wone ne yéenay doomi seen Baay bi nekk ci kaw. Ndaxte mu ngi fenkal jantam ci kaw ñu bon ñi ak ñu baax ñi, te muy tawal ñi jub ak ñi jubadi. ⁴⁶Su ngeen soppee ñi leen sopp, ban yool ngeen am ? Xanaa *juutikat yi duñu def noonu it ? ⁴⁷Su ngeen nuyoo seeni bokk rekk, lu ngeen def lu doy waar ? Xanaa ñi xamul Yàlla duñu def noonu it ? ⁴⁸Nangeen mat nag, ni seen Baay bi ci kaw mate.

Ni ñuy sàkke sarax

6 ¹« Wottuleena def seeni jëf yu jub ci kanam nit ñi, muy ngistal. Lu ko moy, dungen am yool ci seen Baay bi nekk ci kaw. ²Booy sàkk sarax nag, bul yeble ci sa kanam, ñu yéene la. Moom la naaféq yi di def ca jàngu ya ak ca mbedd ya, ngir nit ñi màggal léen. Ci dégg maa ngi leen koy wax, jot nañu seen pey gépp. ³Waaye booy sàkk sarax, bu sa loxob càmmoñ xam li sa loxob ndijoor di def, ⁴ngir sa sarax nekk kumpa. Noonu sa Baay, bi dara umpul, dina la ko delloo.

Ni ñuy ñaane ci Yàlla

⁵« Bu ngeen di ñaan, buleen mel ni naaféq yi, ñoom ñi bégg di ñaan, taxaw ca jàngu ya ak fa mbedd yay daje, ngir nit ñi gis léen. Ci dégg maa ngi leen koy wax, jot nañu seen pey gépp. ⁶Yaw nag

booy ñaan, duggal ci sa néeg, tëj bunt bi, te nga ñaan sa Baay bi bët manta gis. Noonu sa Baay, bi dara umpul, dina la ko delloo.

7« Te it bu ngeen di ñaan, buleen bareel wax yu amul njariñ, mel ni ñi xamul Yàlla ; ñoom defe nañu ne, Yàlla dina léen nangul ndax seen wax ju bare. 8Buleen nirook ñoom, ndaxte seen Baay xam na seeni soxla, laata ngeen ko koy wax. 9Yéen nag nii ngeen wara ñaane :

“Sunu Baay bi nekk ci kaw,
yal na sa tur di lu ñu sellal,

10 yal na sa nguur ñëw,
yal na sa coobare am ci suuf mel ni ci kaw.

11 Yal nanga nu may tey li nu dunde ;

12 te baal nu sunuy tooñ, ni nu baale ñi nu tooñ;

13 Yàlla boo nu teg ci yoonu nattu,
waaye yal nanga nu musal ci lu bon.

Ndaxte yaw yaa yelloo nguur ak kàttan ak màggaay, ba fàww. Amiin.”

14« Su ngeen baalee ñi leen tooñ, seen Baay bi ci kaw dina leen baal seeni tooñ yéen itam. 15Waaye su ngeen baalul ñi leen tooñ, seen Baay it du leen baal seeni tooñ.

Ni ñuy woore

16« Su ngeen di woor, buleen mel ni naaféq yi, ñoom ñi yoggoorlu, di ñaawal seeni kanam, ngir seen koor feeñu nit ñi. Ci dëgg maa ngi leen koy wax, jot nañu seen pey gépp. 17Yaw nag booy woor, xeeñalal sa bopp te nga sëlmu, 18ngir sa koor baña feeñu nit ñi, waaye mu feeñu sa Baay bi bët manta gis. Noonu sa Baay, bi dara umpul, dina la ko delloo.

Alali laaxira

19« Buleen dajale alal ci àddina, fu ko max ak xomaag di yàqe, ak fu sàcc di dugg, jot ko. 20Waaye dajaleleen alal ci laaxira, fu ko max ak xomaag dul yàqe, ak fu sàcc dul dugg, jot ko. 21Ndaxte fu sa alal nekk, fa la sa xol nekk itam.

22« Bët mooy làmpu yaram. Bu sa bët wéree, kon sa yaram wépp leer, 23waaye bu sa bët woppee, kon sa yaram wépp lëndëm. Leer gi nekk ci yaw, bu nekkee lëndëm, naka la lëndëm googu di kèruuse !

24« Kenn manula jaamoondoo ñaari sang ; fàww nga bañ kii, bëgg ki ci des, walla nga jàpp ci kenn ki, xeeb ki ci des. Manuleena boole jaamu Yàlla ak jaamu Alal.

Wóolul Yàlla

25 « Loolu moo tax maa ngi leen koy wax, buleen seen bakkan jaaxal, ci lu ngeen wara lekk, walla lu ngeen wara naan. Buleen jaaxle it ngir seen yaram, ci lu ngeen wara sol. Xanaa bakkan gënul lekk, te yaram gënul koddaay ? 26 Seetleen picci asamaan : duñu ji, duñu góob, duñu denc ci sàq ; teewul seen Baay bi ci kaw moo léen di dundal. Ndax ëppuleen maana picc yi ci lu bare ? 27 Ana kan ci yéen ci kaw njaaxleem moo mana yokk waxtu ci àppam ?

28 « Te lu tax ngeen di jaaxle ngir koddaay ? Seetleen bu baax, ni tóor-tóori ñax mi di saxe ci tool yi. Duñu liggéey, duñu ëcc, 29 waaye maa ngi leen di wax ne *Suleymaan sax ci ndamam soluwul woon ni benn ci ñoom. 30 Yéen ñi néew ngëm ! Bu Yàlla woddee nii ñaxum tool yi, miy sax tey, te bu subaa ñu def ko ci taal bi, ndax du leen gëna wodd ? 31 Buleen jaaxle nag, di wax ne : “Lu nu wara lekk ? Lu nu wara naan ?” walla : “Lu nu wara sol ?” 32 Ndaxte loolu lépp, ñi xamul Yàlla ñoo koy wut. Te seen Baay, bi nekk ci kaw, xam na ne am ngeen soxla ci loolu lépp. 33 Waaye jëkkleena wut nguuram ak njubteem, te loolu lépp dina leen ko ci dollil. 34 Buleen jaaxle nag ngir ëllëg, ndaxte ëllëg dina topptoo boppam. Bés bu nekk, coonom doy na ko.

Bul ñaaw njort, ba àtte sa moroom

7 1 « Buleen àtte seeni moroom ak ñaaw njort, ngir bañ ñu àtte leen yéen itam. 2 Ndaxte dees na leen àtte ak ni ngeen di àttee, nattal leen ak li ngeen di nattale. 3 Lu tax ngay xool ñax gi ci sa bëtü mbokk, te gisuloo gànj gi ci sa bët yaw ? 4 Walla nan ngay waxe sa mbokk : “May ma, ma dindil la ñax gi ci sa bët,” fekk gànj a ngii ci sa bët yaw ? 5 Naaféq, jëkkala dindi gànj gi ci sa bët, te noonu dinga mana gis bu leer, ngir dindi ñax gi ci sa bëtü mbokk.

6 « Buleen jox lu sell xaj yi, mbaa sànni seeni per ci kanam mbaam-xuux yi, ngir bañ ñu dëggaate ko te walbatiku, xotti leen.

Yàlla nangu na ñaanu ku gëm

7 « Ñaanleen, ñu may leen ; seetleen te dingeen gis ; fëggleen, ñu ubbil leen. 8 Ndaxte képp kuy ñaan, dinga am ; kuy seet, dinga gis ; kuy fëgg, ñu ubbil la. 9 Kan ci yéen, bu la sa doom ñaanee mburu, nga jox ko doj ? 10 Walla mu ñaan la jën, nga

jox ko jaan ? ¹¹Ndegam yéen ñi bon yéena mana jox seeni gone lu baax, astamaak seen Baay bi nekk ci kaw dina jox lu baax ñi ko koy ñaan !

¹²« Kon nag lépp lu ngeen bëgg, nit ñi defal leen ko, yéen itam nangeen léen ko defal ; ndaxte loolu moo ëmb yoonu *Musaa ak waxi yonent yi.

Bunt bu xat bi

¹³« Jaarleen ci bunt bu xat bi, ndaxte bunt bi ak yoon wi jëm sànkú yaatu nañu, te ñi ciy jaar bare. ¹⁴Waaye buntu dund gu wóor xat na, te yoon wi jëm kaw sew na, te ñi ko gis barewul.

Garab ak meññeefam

¹⁵« Moytuleen ñi mbubboo turu yonent. Dañuy ñëw ci yéen, yor melow xar, waaye ci biir ay bukki yu soxor lañu. ¹⁶Dingeen léen xàmme ci seeni jëf. Ndax dees na witte reseñ ci dédd, walla *figg ci xaaxaam ? ¹⁷Noonu garab gu baax gu nekk dina meññ doom yu neex, waaye garab gu bon dina meññ doom yu bon. ¹⁸Garab gu baax manula meññ doom yu bon, naka itam garab gu bon manula meññ doom yu neex. ¹⁹Garab gu nekk gu dul meññ doom yu neex, dees na ko gor, sànni ko ca sawara sa. ²⁰Ci seeni jëf nag ngeen léen di xàmme.

²¹« Du képp ku may wax : “Boroom bi, Boroom bi,” mooy dugg ca nguuru Yàlla Aji Kawe ji ; ka cay dugg mooy kiy def sama coobarey Baay, bi nekk ci kaw. ²²Bu bés baa, ñu bare dinañu ma wax : “Boroom bi, Boroom bi, ndax du ci saw tur lanu daa waxe ci kàddug Yàlla ? Ndax du ci saw tur lanu daa dàqe ay rab ? Ndax du ci saw tur lanu daa defe ay kéemaan yu bare ?” ²³Ci kaw loolu dinaa léen wax dëgg ne léen : “Masuma leena xam ; soreleen ma, yéen ñiy def bàkkaar.”

Léebu ñaari tabaxkat yi

²⁴« Képp ku dégg nag lii ma leen wax, te di ko jëfe, dinga mel ni nit ku am xel, ku tabax këram, samp ko ciw doj. ²⁵Ba mu noppee, taw bi daldi sóob, wal mi ñëw, ngelaw li jóg, ñu dal ci kaw kër ga ; waaye màbbul, ndaxte mu ngi jàpp ca doj wa. ²⁶Waaye képp ku dégg lii ma leen wax te jëfewuloo ko, dinga mel ni nit ku ñàkk xel, ku tabax këram ci gannuus bi. ²⁷Ba mu noppee, taw bi daldi sóob, wal mi ñëw, ngelaw li jóg, ñu dal ci kaw kër ga ; mu màbb, ba ne tasar. »

²⁸Bi Yeesu waxee loolu ba noppi, mbooloo ma daldi waaru ca njàngleem, ²⁹ndaxte jàngal na léen ak sañ-sañ bu seeni *xutbakat amul.

Yeesu faj na ku gaana

8 ¹Bi loolu amee Yeesu wàcc ca tund wa, te mbooloo mu bare topp ko. ²Noonu ku *gaana ñëw, sukk ci kanamam ne ko : « Sang bi, soo ko bëggee, man nga maa faj. » ³Yeesu tàllal loxoom, laal ko naan : « Bëgg naa ko, wéral. » Ca saa sa ngaanaam daldi deñ. ⁴Yeesu ne ko : « Déglul, bu ko wax kenn, waaye demal won sa bopp *sarxalkat bi, te nga jébbal Yàlla sarax, si yoonu *Musaa santaane, ngir mu nekk seede ci ñoom. »

Ngëmu njiitu xare bi

⁵Gannaaw loolu Yeesu duggoon na Kapernawum. Bi mu fa duggee nag, ab njiitu *xare fekksi ko. Mu ñaan ko, ⁶ne ko : « Sang bi, sama surga dafa làggi, tëdd ca kër ga te sonn lool. » ⁷Yeesu ne ko : « Dinaa ñëw faj ko. » ⁸Waaye njiit la ne ko : « Sang bi, yeyoowuma nga dugg ci sama kër ; waxal genn kàddu rekk, te sama surga dina wér. ⁹Ndaxte man itam maa ngi nekk ci ndigal, te ame naa ay xarekat ci sama ndigal. Su ma nee kii : “Demal,” mu dem. Mbaa ma ne keneen ki : “Ñëwal,” mu ñëw. Te su ma nee sama jaam : “Defal lii,” mu def ko. »

¹⁰Bi ko Yeesu déggee, mu waaru, ne ña topp ci moom : « Ci dëgg maa ngi leen koy wax, masumaa gis ci *bànni Israyil ku gëme ni kii. ¹¹Maa ngi leen koy wax, ñu bare dinañu ñëw, jóge ci penku ak sowu, bokk lekk ak *Ibraayma ak Isaaxa ak *Yanqóoba ci nguuru Yàlla Aji Kawe ji. ¹²Waaye ñi waroona bokk ca nguur ga, dees na léen sànni ci biti ci lëndëm gi. Foofa dees na fa jooy tey yéyu. » ¹³Ci kaw loolu Yeesu wax njiit la ne ko : « Ñibbil, na ame, ni nga ko gëme. » Noonu ca waxtu woowa sax surga ba daldi wér.

Yeesu faj na jarag yu bare

¹⁴Gannaaw loolu Yeesu dem kër Piyeer. Ba mu eggee, mu fekk gorob Piyeer bu jigéen tëdd ak yaram wu tàng. ¹⁵Bi mu ko gisee, Yeesu laal loxoom, tàngoor wa daldi wàcc ; soxna sa jóg, di ko topptoo.

¹⁶Ca ngoon sa ñu indil ko ñu bare ñu rab jàpp. Yeesu dàq rab ya ak kàddoom te faj ñi wopp ñépp. ¹⁷Loolu mu def, def na ko,

ngir la ñu waxoon jaarale ko ci yonent Yàlla *Esayi am, bi mu naan :

« Fab na sunuy wopp, gàddu sunuy jàngoro. »

¹⁸Bi Yeesu gisee mbooloo ma ko wër nag, mu sant taalibe ya, ñu jàll dex ga. ¹⁹Laata ñuy jàll, benn *xutbakat daldi ñew ci moom ne ko : « Kilifa gi, dinaa la topp fépp foo jëm. » ²⁰Waaye Yeesu ne ko : « Till yi am nañu seeni kàmb, te picci asamaan am nañu ay tàgg, waaye *Doomu nit ki amul fu mu noppal boppam. » ²¹Noonu keneen ca taalibe ya ne ko : « Sang bi, may ma, ma jékka dem suuli sama baay. » ²²Yeesu ne ko : « Toppal ci man te bàyyi ñi dee, ñu suul seeni néew. »

Yeesu dalal na ngelaw li

²³Bi mu ko waxee, Yeesu dugg ca gaal ga, ay taalibeem topp ko. ²⁴Ca saa sa ngelaw lu bare daldi yëngal dex ga, ba duus ya sàng gaal ga. Fekk booba Yeesu nelaw. ²⁵Noonu taalibe ya daldi jegesi, yee ko naan : « Sang bi, musal nu, nu ngiy dee ! » ²⁶Waaye Yeesu ne léen : « Yéen ñi néew ngëm, lu tax ngeen tiit ? » Ci kaw loolu mu jóg, daldi gëdd ngelaw li ak duus yi. Lépp dal, ba ne nemm. ²⁷Bi ko nit ña gisee, ñu waaru naan : « Kii kan la ci biir nit ñi, ba ngelaw li ak dex gi di ko déggal ? »

Yeesu faj na ñaar ñu rab jàpp

²⁸Bi Yeesu jàllee nag, ba teer ca diiwaanu waa *Gadara, ñaar ñu rab jàpp daldi génn ca sèg ya, ñew kar ko. Ñaar ñoonu nag, ñu soxor lañu woon, ba kenn ñemewul wona jaar foofa. ²⁹Ña rab jàpp daldi xaacu naan : « Yaw *Doomu Yàlla ji, loo nuy fexeel ? Ndax danga noo bégga mbugal, bala waxtu way jot ? »

³⁰Fekk amoon na ca wet ya géttu mbaam-xuux yu bare yuy for. ³¹Rab ya nag ñaan ko ne : « Boo nu dàqee, sànni nu ca géttu mbaam-xuux ya. » ³²Yeesu ne léen : « Demleen. » Rab ya nag daldi génn, dugg ca mbaam-xuux ya, ñu daldi bartalu, daanu ca dex ga, lab ca ndox ma.

³³Ba sàmm ya gisee loolu, ñu daw, dem dëkk ba, nettaliji lépp ak la xewoon ca ña rab jàpp. ³⁴Noonu dëkk ba bépp génn seeti Yeesu. Ba ñu ko gisee nag, ñu ñaan ko, mu génn seen réew.

Yeesu faj na ku làggi

9 ¹Bi loolu amee Yeesu dugg cig gaal, jàll dex ga, dellu dëkkam. ²Foofa ñu indil ko ku tëdd ci basaŋ, fekk yaramam

wépp làggi. Bi Yeesu gisee seen ngëm, mu ne ku làggi ka : « Na sa xel dal, sama waay, baal nañu la say bàkkaar. »

³Bi mu waxee loolu, ay *xutbakat daldi ne ci seen biir : « Nit kii mu ngi sosal Yàlla. » ⁴Waaye Yeesu xam seen xalaat ne léen : « Lu tax ngeen am xalaat yu bon ci seen xol ? ⁵Ma wax ne : “Baal nañu la say bàkkaar,” walla ma ne : “Jógal te dox,” lan moo ci gëna yomb ? ⁶Waaye xamleen ne, *Doomu nit ki am na ci àddina sañ-sañ baale bàkkaar yi. » Ci kaw loolu Yeesu ne ku làggi ka : « Jógal, jël sa basaŋ te nga ñibbi. » ⁷Noonu làggi ba daldi jóg, ñibbi. ⁸Ba mbooloo ma gisee loolu, ñu daldi ragal te màggal Yàlla, mi dénk sañ-sañ bu tollu noonu doom Aadama yi.

Yeesu woo na Macë, mu nekk taalibeem

⁹Bi Yeesu jógee foofa, mu gis nit ku tudd Macë, toog ca juuti ba. Yeesu ne ko : « Kaay topp ma. » Noonu Macë jóg, daldi ko topp.

¹⁰Gannaaw ga Yeesu doon lekk ca kër ga, te ay *juutikat ak i boroom bàkkaar yu bare dikk, bokk lekk ak Yeesu ak taalibeem ya. ¹¹Bi ko *Farisen ya gisee nag, ñu ne taalibe ya : « Lu tax seen kilifa di lekkandoo ak ay juutikat ak ay boroom bàkkaar ? » ¹²Waaye bi ko Yeesu déggee, mu ne : « Ñi wér soxlawuñu fajkat, ñi wéradi ñoo ko soxla. ¹³Mbind mi nee na : “Yërmande laa bëgg, waaye du rendi saraxi mala.” Demleen nag te seet lu wax joojuy tekki. Ndaxte ñëwuma, ngir woo ñi jub, waaye bàkkaar kat yi laay woo. »

Ndax warees na woor ?

¹⁴Gannaaw loolu taalibey *Yaxya ñëw ci Yeesu ne ko : « Lu tax nuy woor, nun ak *Farisen yi, te say taalibe duñu woor ? » ¹⁵Yeesu ne léen : « Ndax gan yi ñëw ci céet dinañu naqarlu dara, li feek boroom céet gaa ngi ànd ak ñoom ? Waaye bés yaa ngi ñëw yu ñuy jële boroom céet gi ci seen biir ; booba nag dinañu woor. ¹⁶Xam ngeen ne, kenn du daax mbubb mu màggat ak sekkit wu bees ; ndaxte sekkit wi day ñoddi mbubb mi, te xottiku bi gëna yaatu. ¹⁷Te it duñu def biiñ bu bees ci mbuusi der yu màggat. Lu ko moy, mbuus yi dañuy toj, biiñ bi tuuru te mbuus yi yàqu. Waaye biiñ bu bees, dees na ko def ci mbuus yu bees. Noonu ñoom ñaar duñu yàqu. »

Yeesu dekkal na doomu njiitu jàngu ba te faj jigéen

¹⁸Bi léen Yeesu di wax loolu, benn njiitu jàngu daldi ñëw, sukk ci kanamam ne ko : « Sama doom ju jigéen dafa faatu léegi,

waaye ñëwal, *teg ko say loxo, te dina dundaat. » ¹⁹Noonu Yeesu jóg, topp ko, moom ak ay taalibeem.

²⁰⁻²¹Bi ñuy dem nag, amoon na ca mbooloo ma jigéen juy xëpp deret diirub fukki at ak ñaar. Mu defe ne su laalee mbubbam rekk, dina wér. Mu jegeñsi Yeesu nag, doxe ko gannaaw, laal catu mbubbam.

²²Bi mu ko defee Yeesu waññiku ne ko : « Na sa xel dal, soxna si, sa ngëm faj na la. » Noonu jigéen ja daldi wér ca saa sa.

²³Bi Yeesu eggee kër njiit la, mu gis ñiy liit ak toxoro, ak mbooloo may def coow lu bare. ²⁴Mu ne léen : « Génneleen, janq bi deewul, day nelaw rekk. » Bi ko mbooloo ma déggee, ñu daldi ko ñaawal. ²⁵Waaye ñu génne léen, Yeesu dugg, jàpp loxob janq ba, mu daldi jóg. ²⁶Noonu xibaaru li mu def daldi siiw ca réew ma.

Yeesu faj na ñaari gumba

²⁷Bi Yeesu jógee foofa, ñaari gumba topp ko, di wax ca kaw naan : « Yërëm nu, yaw *Sëtu Daawuda bi ! » ²⁸Noonu Yeesu dugg ca kër ga, gumba ya toppsi ko. Yeesu ne léen : « Ndax gëm ngeen ne man naa def li ngeen ma laaj ? » Ñu ne ko : « Waaw, Sang bi. » ²⁹Kon Yeesu daldi laal seeni bët ne léen : « Na am, ni ngeen ko gëme. » ³⁰Ca saa sa seeni bët daldi ubbiku. Yeesu dénk léen bu wér ne léen : « Moytuleen kenn xam ko. » ³¹Waaye ñu génne rekk, siiwal turam fu nekk.

Yeesu faj na ki rab jàpp

³²Bi ñu fa jógee nag, amoon na ñeneen ñu ñëw fi moom, indil ko ku rab jàpp, mu luu. ³³Yeesu dàq rab wa, luu ba daldi wax. Bi ñu ko gisee, mbooloo ma waaru, ñu ne : « Lu mel nii, masuñu koo gis ci Israyil. » ³⁴Waaye *Farisen ya ne : « Ci kàttanu buuru rab yi lay dàqe rab yi. »

Yeesu yërëm na mbooloo mi

³⁵Noonu Yeesu wër dëkk yu mag ya yépp ak yu ndaw ya, di léen jàngal ci seeni jàngu, tey yégle xibaaru jàmm bi jëm ci nguuru Yàlla, di faj jàngoro yépp ak wéradi yépp.

³⁶Bi Yeesu gisee mbooloo ma, mu yërëm léen, ndaxte dañoo sonn ba ne yogg, mel ni xar yu amul sàmm. ³⁷Noonu mu ne taalibeem ya : « Ngóob mi yaatu na, waaye liggéeykat yi barewuñu. » ³⁸Naanleen nag Boroom ngóob mi, mu yebal ay liggéeykat, ñu góob toolam. »

Yeesu yónni na fukki ndaw ya ak ñaar

10 ¹Noonu Yeesu woo ca moom fukki taalibeem ya ak ñaar, jox léen sañ-sañu dàq rab yi, tey faj jàngoro yépp ak wéradi yépp.

²Fukki ndaw ak ñaar, ya Yeesu yónni woon nag, nii lañu tuddoon :

ku jëkk ki mooy Simoŋ mi ñuy wax Piyeer,
ak Andare mi bokk ak moom ndey ak baay ;
Saag doomu Sebede, ak Yowaana rakkam ;

³Filib ak Bartelemi ;
Tomaa ak Macë, *juutikat ba woon ;
Saag doomu Alfe, ak Tade ;

⁴Simoŋ, mi bokk ca mbooloo, ma ñu tudde Ñi farlu ci
moom seen réew ;

ak Yudaa Iskariyo, mi nara wor Yeesu.

⁵Yeesu yónni fukk ñoonule ak ñaar, jox léen ndigal ne léen :
« Buleen dem ci ñi dul Yawut mbaa dugg ci benn dëkku waa Samari. ⁶Waaye demleen ci *bànni Israyil, ñoom ñi réer niy xar. ⁷Bu ngeen demee nag, yégleleen naan : “Nguuru Yàlla Aji Kawe ji jegesi na.” ⁸Fajleen ñi wopp, dekkal ñi dee, fajleen *gaana yi te dàq rab yi. Cig neen ngeen ame, mayeleen cig neen. ⁹Buleen dajale wurus, xaaalis mbaa xàñjar ci seeni maxtume. ¹⁰Buleen wut it mbuus ngir tukki mbaa ñaari turki, ay dàll mbaa aw yet, ndaxte liggéeykat yeyoo na dundam.

¹¹« Bu fekkee ne agsi ngeen ci dëkk bu mag mbaa bu ndaw, nangeen fa seet ku fa am faayda, dal ca moom ba kera ngeen jóge dëkk ba. ¹²Bu ngeen di dugg ci kër nag, nuyooleen. ¹³Bu fekkee ne kër ga yeyoo na ko, na seen jàmm wàcc ci ñoom, waaye bu ko yeyoowul, na seen yéene délsi ci yéen. ¹⁴Koo xam ne gântu na leen, mbaa mu tanqamlu seeni wax, génneen ca kër ga mbaa ca dëkk ba, yëlëb seen pëndu tànk. ¹⁵Ci dëgg maa ngi leen koy wax, keroog bésub àtte ba, waa réewu *Sodom ak Gomor ñooy tane dëkk boobu.

¹⁶« Dégluleen, maa ngi leen di yónni, mel ni ay xar ci biir ay bukki. Muusleen nag niy jaan, te lewet niy pitax. ¹⁷Waaye moytuleen nit ñi, ndaxte dinañu leen jébbal àttekat yi te dóor leen ay yar ci seeni jàngu. ¹⁸Dees na leen yóbbu ngir man ci kanam i boroom réew ak i buur, ngir ngeen seede ma ci ñoom ak ci ñi dul Yawut. ¹⁹Boo xamee ne nag jébbale nañu leen,

buleen am xel ñaar ci li ngeen di wax, mbaa ni ngeen koy waxe. Ndaxte ca waxtu woowa sax dingeen jot li ngeen wara wax ;²⁰ du yéenay wax, waaye Xelum seen Baay mooy wax ci yéen.

²¹« Mag dina joxe rakkam cig dee, baay joxe doomam ; ay doom it dinañu jóg, bañ seeni waajur, di léen reylu. ²²Te yéen nag, ñépp dinañu leen bañ ndax sama tur ; waaye ku muñ ba muj ga, mucc. ²³Boo xamee ne fitnaal nañu leen ci dëkk bii, demleen ca ba ca kanam. Ci dëgg maa ngi leen koy wax, dungeen mana wër dëkki Israyil yépp, te *Doomu nit ki ñëwul. »

²⁴Yeesu teg ca ne : « Taalibe gënul kilifaam, te jaam gënul sangam. ²⁵Bu taalibe yemee ak kilifaam demin, doy na ; jaam it ni sangam. Ndegam tudde nañu boroom kër gi *Beelsebul, astamaak waa kër gi. ²⁶Kon nag buleen léen ragal, ndaxte amul dara lu nëbbu, lu ñu warula biral, mbaa luy kumpa lu ñu warula siiwal. ²⁷Li ma leen wax ci biir lëndëm, waxleen ko ci leer ; li ma leen déey, yégleleen ko ci kaw *taax yi. ²⁸Te buleen ragal ñu mana rey yaram, te manuñoo rey ruu, waaye ragal-leen ki mana sànk yaram ak ruu ci sawara. ²⁹Ñaari picci *ramatu, ndax duñu ko jaay ci dërëm ? Waaye benn ci ñoom du daanu ci suuf te soobul seen Baay. ³⁰Seen kawari bopp sax, waññees na léen. ³¹Kon buleen ragal dara, yéena gën ndiiraanu ramatu.

³²« Koo xam ne nangu nga ma ci kanam nit ñi, man itam dinaa la nangu ci sama kanam Baay, bi nekk ci kaw. ³³Waaye ku ma gantu ci kanam nit ñi, man itam dinaa la gantu ci sama kanam Baay, bi nekk ci kaw.

³⁴« Te it buleen defe ne damaa ñëw ngir indi jàmm ci àddina ; ñëwuma ngir indi jàmm, waaye jaasi laa indaale. ³⁵Ndaxte ñëw naa ngir féewale doom ak baayam, doom ju jigéen ak ndeyam, jabar ak goroom ; ³⁶te noonni nit ñooy waa këram. ³⁷Ku ma gënalul sa ndey walla sa baay, yeyoowuloo ma ; ku ma gënalul sa doom ju góor walla ju jigéen, yeyoowuloo ma. ³⁸Koo xam ne kii nanguwuloo ñàkk sa bakkan, ba mel ni ku ñu daaj ci bant, te nga topp ma, yeyoowuloo ma. ³⁹Kuy rawale sa bakkan, ñàkk ko, te ku ñàkk sa bakkan ndax man, jotaat ko.

⁴⁰« Te lii itam am na, ku leen nangu, nangu na ma, te ku ma nangu, nangu na ki ma yónni. ⁴¹Ku nangu yonent ndax yónnentam, dina jot ci peyu yonent ; te ku nangu ku jub ndax njubteem, dina jot ci peyu ku jub. ⁴²Ci dëgg maa ngi leen koy wax, koo xam ne kii may na kaasu ndox mu sedd rekk kenn ci ñi gëna ndaw, ndax sama taalibe la, kooku du ñàkk yoolam muk. »

11 ¹Ba Yeesu joxee fukki taalibeem ya ak ñaar ndigal yooyu, mu jóge fa, ngir dem jàngleji ak a waare ci seeni dëkk.

Yaxya yónnee na, di laaj Yeesu

²Gannaaw loolu *Yaxya dégg ca kaso ba jëfi *Almasi bi. Mu yónni ci moom nag ay taalibeem, ³ne ko : « Ndax yaa di *Ki wara ñëw, walla danoo wara xaar keneen ? »

⁴Yeesu ne léen : « Demleen nettali Yaxya li ngeen dégg te gis ko. ⁵Gumba yaa ngi gis, lafañ yiy dox, *gaana yi wér, t'ex yiy dégg, ñi dee di dekki, te néew doole ñaa ngi dégg xibaaru jàmm bi. ⁶Yaw mi sa ngem yolomul ndax man, barkeel nga. »

⁷Bi nga xamee ne taalibe ya Yaxya yónni woon ci Yeesu dem nañu, Yeesu daldi wax ak mbooloo ma ci mbirum Yaxya ne léen : « Lu ngeen seeti woon ca màndij ma ? Xanaa barax buy jaayu ci ngelaw li ? ⁸Kon lu ngeen seeti woon nag ? Nit ku sol yére yu rafet ? Waaye ñi sol yére yu rafet ñu ngi dëkk ci kéri buur. ⁹Lu tax ngeen génn nag ? Ngir gis ab yonent ? Waaw, wax naa leen ne épp na yonent. ¹⁰Yaxya male moo di ki ñu waxoon ci Mbind mi naan :

“Maa ngi yónni sama ndaw, mu jiiu la,
te xállal la yoon ci sa kanam.”

¹¹Ci dégg maa ngi leen koy wax, ci li jigéen jur, ku sut Yaxya masula feeñ. Waaye ba tey ki gëna ndaw ci nguuru Yàlla Aji Kawe ji moo ko sut. ¹²Ci li dale ci jamonoy Yaxya ba léegi, nit ñaa ngi góor-góorlu ngir dugg ci nguuru Yàlla, te ñi sawar ñoo ci am wàll. ¹³Ndaxte li yonent yi wax ak li yoonu *Musaa tëral ñu ngi doon dox, ba kera Yaxya di feeñ. ¹⁴Te Yaxya moomu, su ngeen bëggee nangu lii, mooy *Ilyaas bi waroona ñëw. ¹⁵Déglul bu baax, yaw mi am ay nopp.

¹⁶« Niti jamono jii nag, lan laa léen mana méngaleel ? Ñu ngi nirook xale yu toog ca pénc ma, di woo seeni xarit, ¹⁷ne léen :

“Liital nanu leen ak toxoro, te fecculeen,
woyal nanu leen woyi dëj, te jooyuleen.”

¹⁸Ndaxte Yaxya feeñ na, lekkul, naanul, ngeen daldi ne : “Dafa ànd ak rab.” ¹⁹Gannaaw gi nag, *Doomu nit ki ñëw na, lekk, naan, ngeen daldi ne : “Kii daal bëgg na lekk, di naan biiñ, tey xaritoo ak ay *juutikat ak ay boroom bàkkaar.” Waaye li xam-xamu Yàlla di jur, mooy firndeel ne dégg la. »

Yeesu gëdd na ay dëkk

²⁰Gannaaw loolu Yeesu daldi gëdd dëkk, ya mu defe woon la ëpp cay kéemaanam, ndaxte tuubuñu seeni bàkkaar. ²¹Mu ne : « Dingen torox, yéen waa Korasin ak waa Betsayda, ndaxte kéemaan yi ma def ci yéen, bu ñu léen defoon ci dëkku *Tir walla ci dëkku Sidon, kon réccu nañu bu yàgg, xëppoo dóom, sol saaku. ²²Waaye maa ngi leen koy wax, keroog bés pénc ma Tir ak Sidon ñoo leen di tane. ²³Te yaw dëkku Kapernawum, ndax dees na la yékkati bu kawé ? Déedéet, dees na la daane bu suufe. Ndaxte kéemaan yi ma def ci yaw, bu ñu léen defoon ci dëkku *Sodom, kon mu nekk ba tey. ²⁴Waaye maa ngi leen koy wax, keroog bés pénc ma Sodom moo lay tane. »

Woote bu mag bi

²⁵Ca jamono joojale Yeesu wax na lii : « Yaw Baay, Boroom asamaan ak suuf, maa ngi lay sant ci li nga nëbb yëf yii ñi am xam-xam ak ñi am xel, te xamal léen gone yi. ²⁶Waaw, Baay, ndaxte looloo la neex. » ²⁷Yeesu teg ca ne : « Sama Baay jébbal na ma lépp, te kenn manu maa xam, man Doom ji, ku dul Baay bi ; kenn it manula xam Baay bi, ku dul man Doom ji, ak ku ma ko bégga xamal.

²⁸« Nèwleen ci man, yéen ñépp ñi sonn te diis, dinaa leen may noflaay. ²⁹Jébbaluleen ci man te jàng ci man, ndaxte lewet naa te woyof, te dingen am noflaay ci seen xol. ³⁰Ndaxte sama kilifteef lewet na te sama yen diisul. »

Yeesu nee na, mooy boroom bésuub noflaay bi

12 ¹Amoon na benn *bésuub noflaay Yeesu jaar ci ay tool yu ñor, fekk ay taalibeem xiif ; ñu daldi fàq ay gub nag, di lekk. ²*Farisen ya nag gis ko, ne Yeesu : « Gisal, say taalibe ñu ngi def lu jaaduwul ci bésuub noflaay bi. »

³Noonu Yeesu ne léen : « Ndax jànguleen la *Daawuda defoon, ba mu xiif, moom ak ña mu àndaloon ? ⁴Xanaa yéguleen, ni mu dugge woon ca kër Yàlla ga, gis fa *mburu, ya ñu teewal ca kanam Yàlla, mu daldi ko lekk. Fekk jaaduwul mu lekk ca, moom walla ña mu àndaloon ; *sarxalkat rekk a ko sañoona lekk. ⁵Te it ndax jànguleen ci yoonu *Musaa, ne sarxalkat ya ca kër Yàlla ga teraluñu bésuub noflaay bi, te tooñuñu ? ⁶Waaye maa ngi leen koy wax, am na ci seen biir ku sut kër Yàlla ga.

7Mbind mi nee na : “Yërmande laa bëgg, waaye du rendi saraxi mala.” Su ngeen xamoon lu wax joojuy tekki, kon dungeen teg tooñ ñi tooñul. 8Ndaxte *Doomu nit ki mooy boroom bésusb noflaay bi. »

Yeesu faj na nit ku loxoom làggi

9Bi loolu amee Yeesu jóge foofa, dugg ci seen jàngu, 10te amoon na fa nit ku loxoom làggi. Noonu Farisen ya laaj ko : « Faj ci *bésusb noflaay bi, ndax loolu jaadu na ? » Fekk ñuy wut buntu tuumaal ko. 11Yeesu ne léen : « Ku fi amoon xar, mu daanu ci kàmb ci bésusb noflaay bi, ndax doo ko jàpp, génne ko ? 12Nit nag, ndax èppul maana xar ? Kon def lu baax ci bésusb noflaay bi jaadu na. »

13Noonu Yeesu ne nit ka : « Tàllalal sa loxo ! » Mu tàllal ko nag, loxoom daldi wér, mel ni ba ca des.

14*Farisen ya génn nag, daldi gise, ngir fexee reylyu Yeesu. 15Waaye bi ko Yeesu yégee, mu sore foofa ; te ñu bare topp ko, mu wéral léen ñoom ñépp. 16Te mu dénk léen bu wóor, ñu bañ koo siwal. 17Def na noonu, ngir amal la ñu waxoon jaarale ko ci yonent Yàlla *Esayi, bi mu naan :

18 « Kii mooy sama Ndaw li ma tànn,
di sama Soppe bi neex sama xol.
Dinaa def sama Xel ci moom,
muy yégal xeet yi yoonu njub.

19 Du xëccoo mbaa muy wax ci kaw,
te kenn du dégg baatam ci mbedd yi.

20 Du dammte barax bu banku,
te mees guy saxar, du ko fey,
ba kera mu yégal njub, ba daan.

21 Ci turam la xeet yi di ame yaakaar. »

Ku rab jàpp, mu gumba te luu

22Booba ñu indil ko ku rab jàpp, mu gumba te luu. Yeesu faj ko, ba ku luu ki di wax tey gis. 23Noonu mbooloo mépp yéemu naan : « Ndax kii du *Sëtu Daawuda bi ? »

24Bi *Farisen ya déggee loolu nag, ñu ne : « Kii ci kàttanu *Beelsebul, buuru rab yi, lay dàqe rab yi. » 25Waaye Yeesu xam seen xalaat ne léen : « Réew mu xeex boppam tas, te dëkk mbaa kër guy xeex boppam du mana yàgg. 26Bu *Seytaane dàqee Seytaane nag, xeex na boppam ; kon naka la nguuram di mana

yàgge ? ²⁷Te it bu fekkee ne man damay dàq ay rab ci kàttanu Beelsebul, seeni taalibe nag, ci gan kàttan lañu léen di dàqe ? Kon ñoo leen di àtte. ²⁸Waaye bu fekkee ne ci Xelum Yàlla laay dàqe rab, kon nguuru Yàlla agsi na ba ci yéen.

²⁹« Su fi amee nit ku bare doole, te nit bégga dugg ci këram, nangu alalam, naka la koy defe ? Xanaa dafay jékka yeew ku bare doole ka, ba noppi doora toj këram gépp. ³⁰Noonu ku farul ak man, yaa ngi may xeex, ku dajalewul ak man, yaa ngi tasaare. »

Ku sosal Xelu Yàlla mi

³¹Yeesu teg ca ne : « Loolu moo tax maa ngi leen koy wax, bàkkaar walla sos wu mu mana doon, dinañu ko baale, waaye ku sosal Xelum Yàlla, duñu ko baal. ³²Ku sosal *Doomu nit ki, dinañu ko baal, waaye ku sosal *Xel mu Sell mi, duñu ko baal muk, du ci àddina si, du ci àllaaxira. ³³Neeleen garab gi baax na, moom ak meññeefam, walla ngeen ne garab gi bon na, moom ak meññeefam ; ndaxte garab, meññeefam lañu koy xàmme. ³⁴Yéen ñi fees ak dajar ni ay co, naka ngeen mana waxe lu baax, fekk dangeen bon ? Ndaxte gémmin, la fees xol lay wax. ³⁵Noonu nit ku baax, lu baax lay wax, jële ko ca fa mu denc lu baax, te nit ku bon, lu bon lay wax, jële ko ca fa mu denc lu bon. ³⁶Maa ngi leen di wax ne keroog bés pénc, nit ñi dinañu làyyi ndax wax ju nekk ju amul njariñ, ju ñu masa wax. ³⁷Ndaxte dees na la àtte ni ku jub ci say wax, walla ñu daan la ci say wax. »

Yeesu nanguwula def kéemaan

³⁸Ci kaw loolu ay *xutbukat ak ay *Farisen wax ak Yeesu ne ko : « Kilifa gi, danoo béggoon, nga won nu kéemaan guy firndeel sag yónnent. » ³⁹Yeesu ne léen : « Yéenay laaj firnde, yéen niti jamono ju bon jii, yéen ñi fecci seen kóllère ak Yàlla, waaye dungeen jot jenn firnde ju dul firnde yonent Yàlla Yunus. ⁴⁰Ndaxte ni Yunus nekke woon ñetti guddi ak ñetti bëccëg ci biir rabu géj wu mag, noonu la *Doomu nit ki di nekke ñetti guddi ak ñetti bëccëg ci biir suuf. ⁴¹Keroog bés pénc waa dëkku Niniw dinañu jógandoo ak niti jamono jii, yey léen ; ndaxte bi léen Yunus waaree, tuub nañu seeni bàkkaar, te ku sut Yunus a ngi fi. ⁴²Te it ca bés pénc buur bu jigéen, ba dëkkoon ca sudd, dina jógandoo ak niti jamono jii, yey léen ; ndaxte dafa jóge

ca catul àddina, ngir déglu xam-xamu *Suleymaan, te ku sut Suleymaan a ngi fi.

⁴³« Boo xamee ne rab wa jàppoon nit génn na ci moom, day wër ay bérab yu wow, di wut fu mu noppaloo, waaye du ko gis. ⁴⁴Noonu da naan : “Naa dellu ca sama kër, ga ma génne woon.” Bu ñëwee nag, mu fekk kërug neen, ñu bale ko, defar ko ba lépp jekk. ⁴⁵Bu ko gisee nag, mu dem wooyi yeneen juróom ñaari rab yu ko gëna soxor, ñu dugg, sanc fa ; ba tax muju nit kooku mooy yées njàlbéenam. Noonu lay nekke ak niti jamono ju bon jii. »

Ndeyu Yeesu ak i doomi ndeyam

⁴⁶Bi Yeesu nekke di wax ak mbooloo ma, ndeyam ak ay rakkam daldi ñëw, taxaw ci biti, bégga wax ak moom. ⁴⁷Noonu kenn nit ne ko : « Sa yaay ak say rakk ñu ngi nii taxaw ci biti, bégga wax ak yaw. » ⁴⁸Waaye Yeesu ne ko : « Kan mooy sama ndey ak ñan ñooy samay rakk ? » ⁴⁹Noonu mu joxoñ ay taalibeem naan : « Ñii ñooy sama ndey ak samay rakk. ⁵⁰Ndaxte ku def sama coobarey Baay bi nekk ci kaw, yaa di sama rakk, sama jigéen ak sama ndey. »

Léebu beykat ba

13 ¹Bés booba Yeesu génnoon na ca kër ga, toog ca wetu dex ga. ²Mbooloo mu bare dajaloo ca moom, ba tax mu dugg cig gaal, toog ; mbooloo mépp taxaw ca tefes ga.

³Noonu Yeesu dégtal léen lu bare ciy léeb ne léen : « Dafa amoon beykat bu demoon jiyi. ⁴Bi muy saaw toolam nag, lenn ci pepp mi wadd ci kaw yoon wi, picc yi daldi ñëw, lekk ko lépp. ⁵Leneen ci pepp mi wadd ci bérab bu bare ay doj te néew suuf, mu daldi sax bu gaaw, ndaxte suuf si barewul. ⁶Waaye bi jant bi naajee, mu lakk, wow, ndaxte amul ay reen. ⁷Leneen nag wadd ci biir ay xaaxaam, xaaxaam yi daldi jóg, tanc ko. ⁸Li ci des dal ci suuf su baax, nangu ba def ay gub ; lii àntu ba mat tééméri yoon lu ëpp la mu ji woon, lii mat juróom benn fukk, li ci des fanweer. ⁹Déglul bu baax, yaw mi am ay nopp. »

Lu tax Yeesu di wax ay léeb

¹⁰Bi Yeesu waxee ba noppi, ay taalibeem jegeñsi, laaj ko lu tax mu di léen wax ciy léeb. ¹¹Noonu mu ne léen : « May nañu leen, ngeen xam mbóoti nguuru Yàlla Aji Kawe ji, waaye ñale mayuñu léen ko. ¹²Ndaxte ku am, dinañu la dollil, ba nga barele ; waaye ku amul, li nga am as néew, dinañu ko nangu.

13 “Dañuy xool te duñu gis,
 di déglu waaye duñu dégg te duñu xam,”
 moo tax ma di léen wax ciy léeb. 14Li *Esayi waxoon ci kàddug
 Yàlla am na ci ñoom, bi mu naan :

“Dingeen déglu bu baax waaye dungen xam dara ;
 di xool bu baax waaye dungen gis dara.

15 Ndaxte xolu xeet wii dafa dërkiis ;
 dañuy déglu ak nopp yu naqari,
 tey gëmm seeni bët,
 ngir baña gis ak seeni bët,
 dégg ak seeni nopp,
 te xam ci seen xol,
 ñu waññiku ci man, ma wéral léen.”

16 « Waaye yéen barkeel ngeen, ndaxte seeni bët a ngi gis te
 seeni nopp di dégg ! 17Ndaxte ci dégg maa ngi leen koy wax,
 ay yonent yu bare ak nit ñu jub ñu bare béggoon nañu gis li
 ngeen di gis waaye gisuñu ko, te dégg li ngeen di dégg waaye
 dégguñu ko.

Yeesu firi na léebu beykat bi

18 « Yéen nag dégluleen li léebu beykat biy tekki. 19Boo xamee
 ne nit mu ngi déglu wax ju jëm ci nguuru Yàlla te xamu ko,
 *Ibliis day ñëw, këf li ñu def ci xolam ; kooku mooy ki jot ci jiwu
 wi ci kaw yoon wi. 20Ki jot ci jiwu wi ci bérab bu bare ay doj
 nag, mooy ki dégg wax ji, am ci bannex bu gaaw ; 21waaye
 du yàgg, ndaxte wax ji saxul ci moom. Bu jaaree ci nattu nag,
 mbaa ñu fitnaal ko ndax kàddu gi, mu dàggeeku ci saa si. 22Ki
 jot ci jiwu wi ci xaaxaam yi mooy ki dégg wax ji, waaye soxlay
 àddina ak naxi alal tanc wax ji, ba du jur njariñ. 23Ki jot ci jiwu
 wi ci suuf su baax si nag, mooy ki dégg wax ji te xam ko ; mu
 jural ko njariñ, muy lu mat téeméeri yoon lu ëpp la ñu ji woon,
 muy juróom benn fukk mbaa fanweer. »

Léebu jëmb bi

24Noonu Yeesu dégtal léen beneen léeb ne léen : « Nguuru
 Yàlla Aji Kawe ji dafa mel ni nit ku ji jiwu wu baax ci toolam.
 25Waaye bi nit ñi di nelaw, noonam ñëw, ji jëmb ci biir *dugub
 ji, daldi dem. 26Bi dugub ji saxee nag, jëmb bi saxaale ak moom.

27 « Noonu surgay boroom kër ga ñëw ci moom ne ko : “Góor
 gi, xanaa jiwuloo jiwu wu baax ci sa tool ? Fu jëmb bi jóge nag ?”

28 Mu ne léen : “Noon a ko def.” Surga ya ne ko : “Ndax nu dem dindi ko ?” 29 Mu ne léen : “Déedéet, ngir baña buddiwaale dugub ji, bu ngeen koy dindi. 30 Bàyyileen ñoom ñaar, ñu màgg, ba ngóob ma jot. Bu ngóob ma jotee nag, dinaa wax ñi koy góob : ‘Jëkkleena dindi jëmb bi, takk ko ay say, lakk ko, waaye ngeen semb dugub ji ci sama sàq.’ ” »

Léebu doomu fuddën gi

31 Yeesu waxaat léen beneen léeb ne léen : « Nguuru Yàlla Aji Kawe ji dafa mel ni doomu *fuddën bu nit jël, ji ko ci toolam. 32 Doomu fuddën moo gëna tuuti ci jiwu yépp, waaye bu saxee, mooy sut ci gànçaxi tookeer yi, di nekk garab, ba picci asamaan ñëw, tàgg ciy caram. »

Léebu lawiir bi

33 Yeesu teg ca beneen léeb ne léen : « Nguuru Yàlla Aji Kawe ji dafa mel ni lawiir bu jigéen jël, jaxase ko ak ñetti andaari fariñ, ba kera tooyal bépp di funki. »

34 Loolu Yeesu wax mbooloo ma, ëmb na ko lépp ciy léeb, te waxuleen dara lu dul ciy léeb. 35 Noonu am la ñu waxoon jaarale ko cib yonent, bi mu naan :

« Dinaa léen wax ciy léeb,

di yégle yëf yu nëbbu li dale ca njàlbéen ga ba bésu tey. »

36 Ci kaw loolu Yeesu bàyyi mbooloo ma, dugg ca kër ga. Taalibeem yi ñëw ci moom ne ko : « Firil nu léebu jëmb, bi sax ci tool bi. » 37 Noonu Yeesu ne léen : « *Doomu nit ki mooy ji jiwu wu baax wi ; 38 àddina mooy tool bi ; ñi bokk ci nguuru Yàlla ñoo di jiwu wu baax wi ; ñi bokk ci *Ibliis ñooy jëmb bi ; 39 *Seytaane mooy noon bi ko ji ; tukkitel àddina mooy ngóob mi, te malaaka yi ñooy góobkat yi. 40 Ni ñu dajalee jëmb ba, lakk ko, noonu lay nekke, bu àddina tukkee. 41 Doomu nit ki dina yebal ay malaakaam, ñu jële ci nguoram lépp luy yóbbe nit bàkkaar, ak ñiy def bàkkaar, 42 sànni léen ci sawara ; foofa dees na fa jooy te yéyu. 43 Booba nag ñu jub ñi dinañu leer ni jant bi ci seen nguuru Baay. Déglul bu baax, yaw mi am ay nopp. »

Léebu alal ju nëbbu ak léebu per ba

44 Yeesu teg ca ne : « Nguuru Yàlla Aji Kawe ji dafa mel ni alal ju nëbbu cib tool. Nit ki ko gis nëbbaat ko ; xolam sedd, ba mu dem jaay li mu am lépp, jënd tool ba.

⁴⁵« Te it nguuru Yàlla Aji Kawe ji dafa mel ni jaaykat buy wut per yu rafet. ⁴⁶Am bés mu gis per buy jar njég lu réy. Mu dem nag, jaay li mu am lépp, jënd ko. »

Léebu mbaalum géej ga

⁴⁷Yeesu waxaat ne : « Nguuru Yàlla Aji Kawe ji dafa mel ni mbaal mu ñu wàcce ci géej, mu jàpp jën wu nekk. ⁴⁸Bi mbaal mi feese nag, ñu ñoddi ko ci tefes gi, ba noppi ñu taxaw, dajale yu baax yi ciy ndab, waaye sànni yi bon. ⁴⁹Noonu lay mel, bu àddina tukkee. Malaaka yi dinañu génn, tànn ñu bon ñi ci biir ñu jub ñi, ⁵⁰sànni léen ci sawara. Foofa dees na fa jooy te yéyu. »

Léebu boroom kër ga

⁵¹Noonu Yeesu laaj taalibe ya ne léen : « Loolu lépp, ndax xam ngeen lu muy tekki ? » Ñu ne ko : « Waaw. » ⁵²Yeesu ne léen : « Kon nag *xutbakat bu nekk bu jàng ci nguuru Yàlla Aji Kawe ji, dafa mel ni boroom kër buy génne ci dencukaayam yu bees ak yu màggat. »

Yeesu ci dëkku Nasaret

⁵³Bi nga xamee ne Yeesu dégtal na léeb yooyu ba noppi, mu jóge fa, ⁵⁴dem fa mu yaroo. Mu di léen jàngal ci seen jàngu, ba ñu waaru ne : « Xam-xam bii ak kéemaan yii, fu mu ko jële ? ⁵⁵Ndax kii du doomu minise bi, te ndeyam tudd Maryaama ? Ndax rakkam yu góor duñu Saag, Yuusufa, Simon ak Yuda ? ⁵⁶Te ay rakkam yu jigéen, ndax nekkuñu fi ak nun ? Lii lépp nag, fu mu ko jële ? » ⁵⁷Kon ñu daldi koy xeeb.

Noonu Yeesu ne léen : « Dees na faaydaal yonent, waaye du ci réewam ak ci kërám. » ⁵⁸Te Yeesu defu fa kéemaan yu bare ndax seen gëmadi.

Yaxya faatu na

14 ¹Ca jamono joojale *Erodd boroom diiwaanu Galile dégg na tur, wa Yeesu am. ²Noonu mu ne ay surgaam : « Kooku mooy *Yaxya mi dekki ; moo tax mu ànd ak kàttanu def ay kéemaan. »

³Ndaxte Erodd jàppoon na Yaxya, yeew ko, tëj. Ndaxte Erodd takkoon na Erojàdd jabaru Filib magam, ⁴te Yaxya daan ko wax : « Jaaduwal nga denc ko. » ⁵Erodd nag bègg koo rey, waaye dafa ragal nit ñi, ci li ñu teg Yaxya ab yonent.

⁶Bi ñu ca tegee ab diir nag, ñuy màggal bés ba Erodd juddu woon, te doomu Erojadd ju jigéen di fecc ci biir gan ñi. Loolu neex Erodd, ⁷ba mu dig ko ci kaw ngiñ ne ko : « Loo laaj, dinaa la ko jox. » ⁸Noonu ndaw sa daldi topp la ko ndey ji digaloon, ne Erodd : « Indil ma fii ci biir ndab boppu Yaxya. »

⁹Bi ko buur ba déggee, mu am naqar, waaye ngiñ la ak gan ña tax mu santaane, ñu jox ko ko. ¹⁰Mu yónnee nag, ngir ñu dagg boppu Yaxya ca kaso ba. ¹¹Ñu indi bopp bi ci biir ndab, jox ko janq ba, mu jox ko ndeyam. ¹²Noonu taalibey Yaxya ñëw, fab néew ba, suul ko ; ba noppi dem, wax ko Yeesu.

Yeesu bareel na mburu ya

¹³Bi Yeesu déggee deewu Yaxya nag, mu jóge fa, dugg cig gaal, di dem ca bérab bu wéet. Waaye bi ko nit ñi yégee, ñu daldi jóge ci dëkk yi, topp ko ak seeni tànk. ¹⁴Yeesu génn ci gaal gi nag, gis mbooloo mu réy, mu yërëm léen, ba faj ñi ci wopp.

¹⁵Ca ngon sa taalibe yi ñëw ci moom ne ko : « Fii àllub neen la, te léegi mu guddi. Doo yiwi mbooloo mi, ngir ñu dem ci dëkk yu ndaw yi, jënd lu ñu mana lekk ? » ¹⁶Waaye Yeesu ne léen : « Matul ñu dem, yéen joxleen léen lu ñu lekk. » ¹⁷Ñu ne ko : « Amunu fi lu dul juróomi mburu ak ñaari jën. » ¹⁸Yeesu ne léen : « Indil-leen ma ko fii. »

¹⁹Ci kaw loolu Yeesu sant mbooloo ma, ñu toog ca ñax ma. Mu jël juróomi mburu ya ak ñaari jën ya, xool ci kaw, sant Yàlla. Mu damm mburu ma, jox ko taalibe ya, ñu séddale ko nit ña. ²⁰Noonu ñépp lekk ba suur. Te ñu dajale dammit ya ca des, mu nekk fukki pañe ak ñaar yu fees. ²¹Gannaaw jigéen ña ak gone ya, góor ña doon lekk matoon nañu juróomi junni.

Yeesu dox na ci kaw ndox ma

²²Bi loolu amee Yeesu sant taalibe ya, ñu dugg gaal ga te jàll dex ga, jiituji ko, muy yiwi mbooloo ma. ²³Bi mu ko yiwee nag, mu yéeg ca tund wa, ngir wéet ak Yàlla. Noonu guddi jot, fekk mu nekk fa moom rekk.

²⁴Bi mu fa nekkee nag, gaal ga sore na tefes ga, te duus ya di ko yèngal bu metti, ndax ngelaw la léen soflu. ²⁵Ca njël nag Yeesu jëm ci ñoom, di dox ci kaw dex gi. ²⁶Waaye bi ko taalibe yi gisee, muy dox ci kaw dex ga, ñu daldi jommi naan : « Njuuma la ! » daldi tiit bay yuuxu. ²⁷Waaye ca saa sa Yeesu ne léen : « Takkleen seen fit, man la, buleen tiit ! »

²⁸Ci kaw loolu Piyeer jël kàddu gi ne ko : « Sang bi, bu dee yaw, sant ma, ma dox ci kaw ndox mi, ñew ci yaw. » ²⁹Yeesu ne ko : « Kaay ! » Piyeer nag wàcc ca gaal ga, di dox ci kaw ndox mi, jëm ci Yeesu. ³⁰Waaye bi mu gisee ni ngelaw li mettee, mu daldi tiit, tàmbalee suux. Mu woote ne : « Sang bi, wallu ma ! » ³¹Ca saa sa Yeesu tàllal loxoom, jàpp ko naan : « Yaw mi néew ngëm, lu tax nga am xel ñaar ? » ³²Noonu ñu dugg ca gaal ga, ngelaw li ne tekk. ³³Ñi nekk ci gaal gi nag sukk ci kanamam ne ko : « Ci dëgg yaa di *Doomu Yàlla ji. »

³⁴Bi loolu amee ñu jàll, teer ca diiwaanu Senesaret. ³⁵Ña fa dëkk xàmmi Yeesu, yónnee nag ca diiwaan bépp, indil ko ñu wopp ñépp. ³⁶Noonu ñu ñaan ko, mu may léen ñu laal cati mbubbam rekk, te ku ko laal daldi wér.

Farisen ya ak aada ya

15 ¹Ca jamono jooja amoon na bés ay *Farisen ak ay *xutbakat jóge *Yerusalem, ñew ci Yeesu ne ko : ²« Lu tax say taalibe di moy aaday yoon, yi maam yi tëral ? Ndaxte duñu raxas seeni loxo, bu ñuy lekk. » ³Waaye Yeesu ne léen : « Yéen itam lu tax ngeen di moy li Yàlla santaane, ngir topp seeni aada ? ⁴Yàlla nee na : “Teralal sa ndey ak sa baay,” te it : “Ku móolu sa ndey walla sa baay, dees na la rey.” ⁵Waaye yéen dangeen ne : “Ku wax sa ndey walla sa baay : ‘Li ngeen wara jariño ci man, jébbal naa ko Yàlla,’ ⁶kooku amatul warugaru teral baayam.” Noonu tebbi ngeen kàddug Yàlla ndax seen aada. ⁷Yéen ñi naaféq, *Esayi waxoon na bu baax ci kàddug Yàlla ci seen mbir, bi mu naan :

⁸“Xeet wii ñu ngi may teral ci seen gémmin, waaye seen xol sore na ma.

⁹Seen màggal amul benn njariñ, ci li ñuy jàngle dénkaaney nit kese.” »

¹⁰Noonu Yeesu woo mbooloo mi ci moom ne léen : « Dégluleen te xam : ¹¹du li dugg ci gémmin mooy indil nit sobe, waaye li ciy génne mooy indil nit sobe. »

¹²Bi taalibeem ya déggee loolu, ñu ñew ci moom ne ko : « Ndax xam nga ne, *Farisen yi dañoo mer ndax loolu nga wax ? » ¹³Yeesu ne léen : « Garab gu sama Baay bi ci kaw jiwul, dees na ko buddi. ¹⁴Bàyyileen léen, ay gumba lañu yuy wommat ay gumba ; bu gumba dee wommat moroomam nag, kon dinañu daanu ñoom ñaar ci kàmb. »

¹⁵Piyeer nag jël kàddu gi, laaj Yeesu : « Firil nu léeb wi. »
¹⁶Noonu Yeesu ne ko : « Ndax ba tey seen xol dafa tëju, yéen itam ? ¹⁷Xamuleen ne, lépp lu dugg ci gémmin, ci biir lay jëm tey génn ca bérab bu làqu ? ¹⁸Waaye li génn ci gémmin mu ngi jóge ci xol ; loolu mooy indil nit sobe. ¹⁹Ndaxte ci xol la xalaat yu bon di jóge, ak bóom, njaaloo, ndoxaanu yàqute, càcc, seede lu dul dëgg ak saaga. ²⁰Yooyu ñooy indil nit sobe, waaye lekk ak loxo yoo raxasul du tax nit am sobe. »

Yeesu faj na doomu jigéen, ja askanoo réewu Kanaan

²¹Gannaaw loolu Yeesu jóge fa, dem ci diiwaanu Tir ak Sidon.
²²Ba mu fa àggee nag, jigéenu waa Kanaan, ja dëkk ca wàll yooyu, daldi génn, di wax ca kaw ne ko : « Yaw sang bi, *Sëtu Daawuda bi, yërëm ma ! Rab jàpp na sama doom ju jigéen, te dafa sonn lool. »
²³Waaye Yeesu waxu ko dara. Ay taalibeem nag ñëw ci moom ne ko : « Doo ko yiwi, mu ngi nuy topp, di yuuxu ci sunu kaw. »
²⁴Yeesu ne : « Yónniwuñu ma, lu dul ci xari *bànni Israyil yu réer. »
²⁵Waaye jigéen ja ñëw, sukk ci kanamam naan : « Sang bi, wallusi ma ! »
²⁶Yeesu ne ko : « Jël ñamu gone yi, sànni ko xaj yi, rafetul. »
²⁷Waaye jigéen ja ne ko : « Waaw, sang bi, teewul xaj yi di lekk ruusit, yi rot ci seen lekkukaayu boroom. »
²⁸Ci kaw loolu Yeesu ne ko : « Yaw jigéen ji, sa ngëm réy na ; na am, ni nga ko bégge. » Noonu doomam daldi wér ca saa sa.

Yeesu faj na ñu wopp

²⁹Bi loolu amee Yeesu jóge foofa, ñëw ci weti dexe Galile ; mu yéeg ca aw tund, toog fa. ³⁰Ba mu fa nekkee, nit ñu bare ñëw ci moom, indaale ay lafañ, ay làggi, ay gumba, ay luu ak ñeneen ñu bare. Ñu teg léen ci tànkii Yeesu, mu faj léen. ³¹Nit ñépp waaru, ndaxte gis nañu luu yuy wax, làggi yu wér, lafañ yuy dox, ak gumba yuy gis. Ñu daldi manggal Yàlla Buuru Israyil.

Yeesu bareel na ay mburu ñaareel bi yoon

³²Gannaaw loolu Yeesu woo ci moom taalibeem ya ne léen : « Yërëm naa mbooloo mi, ndaxte toog nañu fi man ñetti fan, te amatuñu lu ñu lekk. Bëgguma léena yiwi te lekkuñu, ngir bañ ñu tële ci yoon wi. » ³³Noonu taalibeem ya laaj ko : « Waaye fu nuy jële ci àll bi mburu mu doy ngir mbooloo mu tollu nii ? » ³⁴Yeesu ne léen : « Ñaata mburu ngeen am ? » Ñu ne ko : « Juróom ñaari mburu ak ay jën yu ndaw. »

³⁵Ci kaw loolu Yeesu sant mbooloo mi, ñu toog ci suuf. ³⁶Mu fab juróom ñaari mburu yi ak jën yi, sant Yàlla, damm léen, jox léen taalibe yi, ñu séddale léen mbooloo mi. ³⁷Noonu ñépp lekk ba suur. Te ñu dajale juróom ñaari damba yu fees ak dammit yi ci des. ³⁸Gannaaw jigéen ñi ak gone yi, góor ñi ci lekk matoon nañu ñeenti junni.

³⁹Noonu Yeesu yiwi mbooloo mi, dugg ci gaal, ñew ci wàlli Magadan.

Kéemaan gu jóge ci asamaan

16 ¹Amoon na ay *Farisen ak ay *Sadusen yu ñew ci Yeesu. Ñu fexe koo fiir, ba laaj ko ne : « Won nu kéemaan guy firndeel sag yónnent, te mu jóge ci asamaan. » ²Noonu Yeesu ne léen : « Ngoon gi dangeen naan : “Du taw suba ndax asamaan si dafa xonq.” ³Te suba gi ngeen naan : “Tey daal dina taw, ndax asamaan si dafa xonq te xiin.” Kon man ngeena ràññee *melow asamaan, waaye manuleena ràññee firndeey jamono ji nu tollu. ⁴Yéenay laaj firnde, yéen niti jamono ju bon jii, yéen ñi fecci seen kóllère ak Yàlla. Waaye dungen jot genn firnde gu dul firndeg Yunus. » Bi Yeesu waxee loolu, mu jóge ci ñoom, dem.

⁵Gannaaw loolu taalibe yi jàllaat dex gi, fekk fàtte nañoo yóbbaaale mburu. ⁶Noonu Yeesu ne léen : « Wottuleen te moytu lawiiru *Farisen ya ak Sadusen ya. » ⁷Bi ko taalibe yi dégge, ñu daldi werante ci seen biir naan : « Nun de indaalewunu mburu. » ⁸Waaye Yeesu yég loolu ne léen : « Yéen ñi néew ngëm, lu tax ngeen di werante ci seen biir, ndaxte indaalewuleen mburu ? ⁹Ndax xamaguleen ba tey ? Xanaa fàttalikuwuleen juróomi mburu ya ngir juróomi junniy góor ña, ak ñaata pañe ngeen dajale woon ciy dammit ? ¹⁰Te ndax fàttalikuwuleen itam juróom ñaari mburu ya ngir ñeenti junniy góor ña, ak ñaata damba ngeen dajale woon ciy dammit ? ¹¹Kon nag lu tax xamuleen ne waxuma mburu ? Waaye damaa bëgg, ngeen moytu lawiiru Farisen ya ak Sadusen ya. » ¹²Noonu ñu xam ne, Yeesu waxul woon lawiiru mburu, waaye ñu moytu njànglem *Farisen ya ak Sadusen ya.

Piyeer wax na ne, Yeesu mooy Almasi bi

¹³Bi ñu fa jógee, Yeesu dem ca diiwaanu Sesare bu Filib. Foofa mu laaj taalibeem ya : « Lu nit ñiy wax ci *Doomu nit ki ; mooy kan ? » ¹⁴Taalibe yi ne : « Am na ñu naan, *Yaxya, ñeneen ñi, *Ilyaa ; ñi ci des ne, Yereji walla keneen ci yonent yi. »

¹⁵Noonu Yeesu ne léen : « Waaye yéen, ku ngeen may teg ? »
¹⁶Ci kaw loolu Simoŋ Piyeer ne : « Yaa di *Almasi bi, *Doomu Yàlla Aji Dund ji. » ¹⁷Yeesu ne ko : « Barkeel ñeel na la, Simoŋ doomu Yunus, ndaxte du nit moo la xamal lii, waaye sama Baay bi nekk ci kaw. ¹⁸Te maa ngi lay wax lii : yaa di Piyeer, te ci kaw doj wu réy woowu laay samp mbooloom ñi ma gëm, te dooley dee du ko manal dara. ¹⁹Dinaa la jox caabiy nguuru Yàlla Aji Kawe ji ; li nga yeew ci àddina, dees na ko yeew ci asamaan ; li nga yiwi ci àddina dees na ko yiwi ci asamaan. » ²⁰Noonu Yeesu dénk taalibe yi bu wóor ne léen : « Buleen wax kenn ne maay Almasi bi. »

²¹Li dale ci jamono jooja, Yeesu tàmbali na xamal taalibeem yi ne war na dem *Yerusalem, daj fa coono yu bare, jóge ca njiit ya, ca *sarxalkat yu mag ya ak ca *xutbakat ya ; ñu rey ko, mu dekki ca ñetteelu fan ba. ²²Bi mu waxee ba noppi, Piyeer woo ko ci pegg, bëgg koo yedd ne ko : « Yàlla tere, Boroom bi, loolu du la dal. » ²³Waaye Yeesu waññiku, daldi ne Piyeer : « Sore ma *Seytaane, bu ma xatal ; yëfi nit ngay fonk, waaye du yëfi Yàlla. »

²⁴Gannaaw loolu Yeesu ne taalibeem ya : « Ku bëgga aw ci samay tànk, na bàyyi boppam, te gàddu bant bi ñu ko wara daaj, doora topp ci man. ²⁵Ndaxte koo xam ne bëgg ngaa rawale sa bakkan, dinga ko ñàkk, waaye ku ñàkk sa bakkan ngir man, jotaat ko. ²⁶Te it moom àddina sépp lu muy jariñ nit, bu ñàkkee bakkanam ? Te nit, lu mu wara wecee bakkanam ? ²⁷Ndaxte *Doomu nit ki dina ñëw ci ndamul Baayam, ànd ak ay malaakaam ; bés booba dina delloo ku nekk ay jéfam. ²⁸Ci dëgg maa ngi leen koy wax, am na ñi fi taxaw, ñoo xam ne duñu dee, te gisuñu Doomu nit ki ñëw ci nguuram. »

Ndamu Yeesu jolli na ci moom

17 ¹Juróom benni fan gannaaw gi, Yeesu àndoon na ak Piyeer, Saag ak Yowaana rakkam, yóbbu léen fu wéet ci tund wu kawe lool. ²Mu soppiku fa seen kanam, xar kanamam di melax nib jant, te ay yéream weex ni leer. ³Naka noonu ñu gis yonenti Yàlla *Musaa ak *Ilyaas, di waxtaan ak Yeesu.

⁴Piyeer nag daldi wax Yeesu ne ko : « Sang bi, bég nanu ci sunu teew fii ; soo ko bëggee, dinaa fi defar ñetti mbaar, benn yaw, benn Musaa ak benn Ilyaas. » ⁵Waaye bi muy wax, niir wu leer muur léen, te baat jib ca niir wa naan : « Kii mooy sama Doom ji ma bëgg, ci moom laa ame bannex ; dégluleen ko. »

⁶Bi taalibe yi déggee baat bi, ñu ne nërëm ci suuf, daldi tiit lool. ⁷Waaye Yeesu jegeñsi, laal léen naan : « Jógleen, buleen ragal dara. » ⁸Noonu ñu xool ci kaw, waaye gisatuñu kenn ku dul Yeesu rekk.

⁹Bi loolu amee ñu wàcc ca tund wa. Bi ñuy wàcc nag, Yeesu sant léen ne : « Buleen nettali kenn li ngeen gis, ba kera *Doomu nit ki dekki. » ¹⁰Noonu taalibe ya laaj ko : « Lu tax *xutbakat ya nag di wax ne, Ilyaas mooy jékka ñëw ? » ¹¹Yeesu ne léen : « Waaw, dëgg la, Ilyaas war na ñëw, jubbanti lépp. ¹²Teewul maa ngi leen di wax ne, Ilyaas ñëw na te xàmmiwuñu ko, waaye def nañu ko la léen neex. Noonu it dañoo nara sonal léegi Doomu nit ki. » ¹³Ndax wax jooju nag, taalibe ya xam ne ci mbirum *Yaxya la léen doon wax.

Yeesu faj na xale bu rab jàpp

¹⁴Bi nga xamee ne wàcc nañu, ba ñëw ca mbooloo ma, genn góor ñëw ci moom, sukk ¹⁵naan : « Sang bi, yërëmal sama doom, ndaxte mu ngi say, di am coono bu metti ; léeg-léeg mu daanu ci sawara, léeg-léeg mu daanu ci ndox. ¹⁶Indi naa ko ci say taalibe, waaye manuñu koo faj. »

¹⁷Noonu Yeesu ne : « Yéen niti jamono jii, yéen ñi gëmadi te dëng, ba kañ laa wara nekk ak yéen, ba kañ laa leen di wara muñal ? » Mu ne léen : « Indil-leen ma xale bi fii. » ¹⁸Noonu Yeesu tēkku rab wa, rab wa génn ca xale ba, mu daldi wér ca saa sa.

¹⁹Bi loolu amee taalibe ya ñëw ci Yeesu, laaj ko ci pegg : « Lu tax nun manunu wona dàq rab wi ? » ²⁰⁻²¹Yeesu ne léen : « Seen ngëm gu néew a tax. Ci dëgg maa ngi leen koy wax, su ngeen amee ngëm gu tuuti sax niw peppu *fuddën, kon dingeen ne tund wii : “Jógeel fii, toxu fale,” te dina fa dem, ba dara du leen të. »

Yeesu waxaat na ne dina dee, dekki

²²Bi ñuy wër diiwaanu Galile nag, Yeesu ne léen : « Léegi ñu jébbal *Doomu nit ki ci loxoy nit ñi ; ²³dinañu ko rey, mu dekki ca ñetteelu fan ba. » Bi ko taalibe ya déggee, ñu am naqar lool.

Yeesu fey na warugaru kër Yàlla ga

²⁴Gannaaw loolu Yeesu ak taalibe ya ñëw Kapernawum. Bi ñu fa àggee nag, laajkati warugaru kër Yàlla ga ñëw ci Piyeer

ne ko : « Ndax seen kilifa du fey posetu ñaari *daraxma ngir warugar wi ? » ²⁵Piyeer ne léen : « Ahakay ! »

Ba ñu eggee kër ga nag, Yeesu jëkka wax ne Piyeer : « Waaw, lu ciy sa xalaat, Simon? Buuri àddina si, ñan lañuy laaj juuti walla galag ? Seeni doom walla ñi bokkul ci njaboot gi ? » ²⁶Piyeer ne ko : « Xanaa ñi bokkul ci kër gi. » Yeesu ne ko : « Kon doom yi nag mucc nañu ci. ²⁷Waaye bëgguma nu naqaral léen ; demal sànni oos ca dex ga te nga génne jën wa jëkka xëcc. Boo ubbee gémmiñam, dinga ca gis posetu *estateer. Jël ko nag, jox léen ko ngir man ak yaw. »

Kan moo gëna màgg ?

18 ¹Ca waxtu woowu taalibe ya ñëwoon nañu ci Yeesu, laaj ko : « Kan moo gëna màgg ci nguuru Yàlla mi nekk ci kaw ? » ²Noonu Yeesu woo xale, teg ko ci seen biir, ³ne léen : « Ci dëgg maa ngi leen koy wax, su ngeen waññikuwul ci Yàlla, ba mel niy xale, dungeen dugg mukki ci nguuru Yàlla Aji Kawe ji. ⁴Kuy suufeelu nag, ba mel ni xale bii, kooku mooy ki gëna màgg ci nguuru Yàlla Aji Kawe ji. ⁵Te it ku nangu ci sama tur xale bu mel ni kii, man mii nga nangu. ⁶Waaye ku yóbbe bàkkaar kenn ci ñi gëna tuuti ñi ma gëm, li gën ci moom mooy ñu takk *doj wu réy ci baatam, sànni ko ca fa gëna xóot ca géeg ga.

Ñi yóbbe nit bàkkaar

⁷« Yaw àddina, dinga torox ndax say fiir yiy yóbbe nit bàkkaar. Fiir manta ñàkk, waaye toroxte dal na nit ki koy lal. ⁸Boo xamee ne sa loxo mbaa sa tànk mu ngi lay yóbbe bàkkaar, dagg ko, sànni ko fu sore. Ndaxte nga lafañ walla ñàkk loxo te dugg ci dund gu wóor gi, moo gën ci yaw, nga am ñaari loxo walla ñaari tànk, te ñu sànni la ci sawara su dul fey mukki. ⁹Boo xamee ne sa bët mu ngi lay yóbbe bàkkaar, luqi ko, sànni ko fu sore. Ndaxte nga patt te dugg ci dund gu wóor gi, moo gën ci yaw, nga am ñaari bët, te ñu sànni la ci sawara.

¹⁰⁻¹¹« Te it wottuleena xeeb kenn ci ñi gëna tuuti, ndax kat seeni malaakaa ngi sax ci jataayu sama Baay bi nekk ci kaw. Maa leen wax loolu.

Xar mu réer ma

¹²« Luy seen xalaat ci lii ? Su fi amoon nit ku am téeméeri xar, te benn ci ñoom réer, lu muy def ? Ndax du bàyyi ca parlukaay

ba juróom ñeent fukki xar ya ak juróom ñeent, te dem wuti ma réer ? ¹³Bu ko gisee, mbég mi mu am ci moom mooy ëpp mbég, mi mu am ci juróom ñeent fukki xar ya ak juróom ñeent ya réerul.

¹⁴« Noonu it seen Baay bi nekk ci kaw bëggul kenn ci ñi gëna tuuti sàнку.

Mbaalug bàkkaar yi

¹⁵« Te lii itam, bu sa mbokk defee bàkkaar, demal yedd ko, yéen ñaar rekk. Bu la déglloo, kon gindi nga sa mbokk. ¹⁶Waaye bu la dégluwul, àndal ak kenn mbaa ñaar, ngir mbir mi dëggu ci li ko ñaar walla ñett seede. ¹⁷Bu léen dégluwul ñoom itam, wax ko mbooloom ñi gëm. Bu dégluwul mbooloo ma nag, nga teg ko ni ku gëmul Yàlla mbaa ab *juutikat. ¹⁸Ci dëgg maa ngi leen koy wax, lépp lu ngeen yeew ci àddina, dees na ko yeew ci asamaan, te lépp lu ngeen yiwi ci àddina, dees na ko yiwi ci asamaan.

¹⁹« Maa ngi leen koy wax it, bu ñaar ci yéen dëggoo ci àddina, ngir ñaan lu mu mana doon, sama Baay bi nekk ci kaw dina leen ko may. ²⁰Ndaxte fu ñaar walla ñetti nit booloo ci sama tur, maa ngi ci seen biir. »

Jaraaf ju amul yërmande

²¹Noonu Piyeer ñëw ci Yeesu, laaj ko : « Boroom bi, bu ma sama mbokk tooñee, ñaata yoon laa ko wara baal ? Xanaa ba ci juróom ñaari yoon ? » ²²Yeesu ne ko : « Waxuma la ba ci juróom ñaari yoon, waaye ba ci juróom ñaar fukki juróom ñaari yoon.

²³« Loolu moo tax nguuru Yàlla Aji Kawe ji dafa mel ni buur bu bëgga waññ alalam ak ay jaraafam. ²⁴Ba mu tàmbalee waññ nag, ñu indil buur ba ku ko ameel ay milyoŋ^a yu baree bare, ²⁵waaye jaraaf ja amul lu mu feye. Kon nag sangam santaane, ñu jaay ko moom ak soxnaam ak ay doomam ak lépp lu mu am, ngir fey bor ba. ²⁶Kon jaraaf ja daanu ciy tànkam ne ko : “Muñal ma, dinaa la fey lépp.” ²⁷Noonu sangam yërëm ko, bàyyi ko, baal ko bor ba.

²⁸« Bi loolu amee jaraaf ja génn, gis benn moroomu jaraafam bu ko ameel ay junni^b. Mu daldi ko jàpp, poñe ko ne ko : “Fey

^a 18.24 Maanaam fukki junniy talaŋ. Seetal *Xaalis* ci Leeral yi.

^b 18.28 Maanaam téeméeri denariyon. Seetal *Xaalis* ci Leeral yi.

ma li nga ma ameel.” ²⁹Kon moroomam daanu ci suuf, ñaan ko ne : “Muñal ma, dinaa la fey.” ³⁰Waaye moom nanguwu ko, mu dem, tëj ko kaso, ba kera mu fey li mu ko ameel.

³¹« Bi ay moroomam gisee loolu nag, ñu am naqar wu réy, daldi dem, xamal seen sang li xew lépp. ³²Sang ba nag woolu jaraaf ba ne ko : “Yaw jaraaf ju soxor nga ! Baal naa la sa bor bépp, ndaxte tinu nga ma. ³³Lu tax yaw itam yërëmoo sa moroom, ni ma la yërëme ?” ³⁴Noonu sang ba mer, jébbal ko ñiy fitnaale ca kaso ba, ba kera muy fey li mu ko ameel lépp.

³⁵« Noonu la leen sama Baay bi ci kaw di def, bu ngeen baalul ku nekk seen mbokk ak xol bu sedd. »

Ñi fase, ak ñi baña séy ngir jaamu Yàlla

19 ¹Bi nga xamee ne Yeesu wax na loolu ba noppi, mu jóge Galile, dem ci wàllu réewu Yawut yi, gi féete ci gannaaw dexu Yurdan. ²Mbooloo mu bare topp ko, mu faj léen fa.

³Bi mu fa nekkee, ay *Farisen ñëw ci moom, bëgg koo fiir ; ñu ne ko : « Ndax jaadu na nit fase soxnaam, saa su ko neexee ? »

⁴Yeesu ne léen : « Xanaa jànguleen ne, ca njàlbéen ga Aji Bind ji sàkk na léen, kii góor, kii jigéen, ⁵te mu ne : “Looloo tax góor di teqalikook ndeyam ak baayam, ànd ak soxnaam, ñoom ñaar doon benn.” ⁶Kon nag nekkatuñu ñaar waaye benn lañu. Lu Yàlla takk nag, bu ko nit tas. »

⁷Bi Yeesu waxee loolu, *Farisen ya laaj ko ne : « Waaye *Musaa santaane na, nit jox soxnaam kayitu pase, tàggook moom. Lu tax mu wax loolu nag ? » ⁸Yeesu ne léen : « Musaa may na leen, ngeen fase seen soxna, ndax seen xol dafa dègër, waaye ca njàlbéen ga demewul woon noonu. ⁹Te it maa ngi leen koy wax, koo xam ne kii fase nga sa soxna te du njaaloo tax, boo séyaatee ak keneen, njaaloo nga. »

¹⁰Bi ko taalibe ya dégge, ñu ne ko : « Bu dee noonu la digganteb góor ak jigéen mel, baña séy moo gën. » ¹¹Yeesu ne léen : « Du ñépp ñoo mana nangu loolu, waaye ñi ko Yàlla jagleel rekk. ¹²Ndaxte am na ñu judduwaale tële, am na ñu tële ci loxoy nit, te am na ñu baña séy ngir nguuru Yàlla Aji Kawe ji. Ku ko mana nangu, nangu ko. »

Xale yu ndaw yi

¹³Gannaaw loolu amoon na ay nit ñuy indil Yeesu ay xale, ngir mu *teg léen ay loxoom, ñaanal léen. Waaye taalibe ya

gëdd léen. ¹⁴Bi Yeesu gisee loolu, mu ne léen : « Bàyyleen xale yi, te buleen léen tere, ñu ñëw fi man. Ndaxte ñu mel ni ñoom, ñoo yelloo nguuru Yàlla Aji Kawe ji. » ¹⁵Noonu Yeesu teg léen ay loxoom, ba noppi jóge fa.

Waxambaane wu bare alal

¹⁶Bi muy dem nag, nit daldi ñëw ci moom ne ko : « Kilifa gi, lan laa wara def ci lu baax, ngir mana am dund gu dul jeex ? » ¹⁷Yeesu ne ko : « Lu tax nga laaj ma ci wàllu lu baax ? Kenn kepp moo baax. Boo bëggee dugg ca dund googu ci kaw, nanga sàmm ndigal yi. » ¹⁸Waxambaane wa laaj ko : « Yan la ? » Yeesu ne ko : « Yii : bul bóome, bul njaaloo, bul sàcc, bul seede lu dul dëgg, ¹⁹teralal sa ndey ak sa baay, te it : nanga bëgg sa moroom, ni nga bëgge sa bopp. » ²⁰Waxambaane wa ne ko : « Sàmm naa yooyu yépp, lu ma deseeti ? »

²¹Noonu Yeesu ne ko : « Boo bëggee mat sëkk, demal jaay li nga am, jox ko miskin yi te dinga woomle ca asamaan. Boo noppee, ñëwal topp ci man. » ²²Waaye bi waxambaane wa déggee loolu, mu jóge fa ak tiis, ndaxte ku bare woon alal la.

²³Noonu Yeesu wax taalibeem ya ne léen : « Ci dëgg maa ngi leen koy wax, boroom alal dugg ci nguuru Yàlla Aji Kawe ji, lu jafee ngoogu ! ²⁴Ma waxaat leen ko : giléem jaar ci bën-bënu puso moo gëna yomb boroom alal dugg ci nguuru Yàlla Aji Kawe ji. » ²⁵Bi nga xamee ne taalibe ya dégg nañu loolu, ñu daldi waaru lool ne ko : « Kan moo mana mucç nag ? » ²⁶Noonu Yeesu xool léen ne : « Loolu të na nit, waaye dara tëwul Yàlla. »

²⁷Bi ko Piyeer déggee, mu daldi ne : « Waaw, nun nag, dëddu nanu lépp, topp la ; kon nu nuy mujje nun ? » ²⁸Yeesu ne léen : « Ci dëgg maa ngi leen koy wax, bés baa ngi ñëw bu Yállay yeesalaat lépp, te *Doomu nit ki toog ci jalam, bi soloo ndam. Bés boobu nag, yéen ñi ma topp dingeen toog ci fukki jal ak ñaar, di àtte fukki giir ak ñaar yu *bànni Israyil. ²⁹Koo xam ne kii dëddu nga ngir sama tur ay kër, ay doomi ndey yu góor walla yu jigéen, ndey walla baay, ay doom walla ay tool, dinga ko jootaat téeméeri yoon, ba noppi am dund gu dul jeex. ³⁰Waaye ñu bare ci ñi jiitu, ñooy mujji ; ñi mujj, ñooy jiituji.

Léebu liggéeykat yi ñu jël ci waxtu yu wuute

20 ¹« Noonu nguuru Yàlla Aji Kawe ji dafa mel ni boroom kër bu génn ci suba teel, ngir jël ay liggéeykat ndax

toolu reseñam. ²Mu juboo ak liggéeykat ya ci bëccëg posetu *denariyon, door léena yebal ca toolam. ³Ci yoor-yoor mu génn, gis ñeneen ñu toog ca pénc ma te liggéeyuñu. ⁴Mu ne léen : “Demleen yéen itam ca tool ba, te dinaa leen fey lu jaadu.” ⁵Ñu dem ca. Mu génnaat ci digg bëccëg ak ci tisbaar, defaat noonu. ⁶Mu génnati ci tàkkusaan, gis ñeneen di tendeefal. Mu ne léen : “Lu tax ngeen yendoo tendeefal, te liggéeyiwuleen ?” ⁷Ñu ne ko : “Kenn jëlu nu.” Mu ne léen : “Demleen yéen itam ca tool ba.”

⁸« Bi nga xamee ne timis jot na, boroom tool ba ne jawriñ ja : “Woowal liggéeykat yi te fey léen seen bëccëg, tàmbali ci ñi mujja ñëw, ba ci ñi fi jëkk.” ⁹Noonu ñi mu jël ci tàkkusaan ñëw, ku nekk jot posetu denariyon. ¹⁰Gannaaw ga nag ñi mu jëkka jël ñëw, yaakaar ne dinañu jot lu ëpp loolu, waaye ñoom itam ñu jot ku nekk benn denariyon. ¹¹Bi ñu ko jotee nag, ñu tàmbalee ñaxtu ca boroom kër ga, ¹²naan : “Ñi mujja ñëw, benn waxtu rekk lañu liggéey, ba noppi nga yemale léen ak nun, ñi yenu coonob bëccëg bi ak naaj wu metti wi.” ¹³Waaye boroom kër ga ne kenn ci ñoom : “Sama waay tooñuma la. Ndax juboowunu woon ci benn *denariyon ? ¹⁴Kon fabal li nga moom te dem. Su ma bëggee fey ku mujja ñëw, li ma la fey yaw, ¹⁵ndax sañumaa def ak sama alal li ma neex ? Walla ndax danga am kiñaan ci li ma yéwén ?” ¹⁶Noonu ñi mujj ñooy jiituji, ñi jiitu ñooy mujj. »

Yeesu xamle na ñetteelu yoon ne dina dee, dekki

¹⁷Gannaaw loolu Yeesu di dem *Yerusalem, ànd ak fukki taalibe yi ak ñaar. Noonu mu wéetoo ak ñoom, di léen xamal ci yoon wi lii : ¹⁸« Nu ngi jëm Yerusalem, te dees na jébbal *Doomu nit ki *sarxalkat yu mag ya ak *xutbakat ya. Dinañu ko àtte, teg ko dee, ¹⁹jébbal ko ñi dul Yawut, ngir ñu di ko ñaawal te di ko dóor ay yar, ba noppi daaj ko ci bant. Waaye ca ñetteelu fan ba dina dekki. »

Li doomi Sebede ñaan Yeesu

²⁰Ci kaw loolu doomi Sebede ya ànd ak seen ndey, ñëw ci Yeesu. Ndey ja sukk, di ko ñaansi lenn. ²¹Yeesu ne ko : « Loo bëggoon ? » Mu ne ko : « Damaa bëggoon nga santaane ne, boo nekkee ci sa nguur, sama ñaari doom ñii toog ak yaw, kenn ci sa ndijoor, ki ci des ci sa càmmoñ. » ²²Yeesu ne ko : « Xamuleen li ngeen di ñaan. Ndax man ngeena naan kaasu naqar, bi may naan ? » Ñu ne ko : « Man nañu ko. » ²³Yeesu ne léen : « Ci dëgg

dingeen naan sama kaas, waaye toog ci sama ndijoor mbaa sama càmmoñ, du man maa koy maye, waaye sama Baay moo koy may ñi mu ko waajal. »

²⁴Bi nga xamee ne fukki taalibe ya dégg nañu loolu, ñu mere ñaari doomi ndey ya. ²⁵Waaye Yeesu woo léen ne léen : « Xam ngeen ne ci xeeti àddina, njiit yi dañu léen di dóor yetu nguur, te kilifa yi dañu léen di not. ²⁶Buleen mel ni ñooñu. Waaye ku bégga nekk kilifa ci yéen, na nekk seen surga, ²⁷te ku bégga nekk njiit, na nekk seen jaam. ²⁸Ndaxte noonu la *Doomu nit ki ñëwe, du ngir ñu nekk ay surgaam, waaye muy seen surga, ba joxe bakkanam ngir *njotug ñu bare. »

Yeesu faj na ñaari gumba

²⁹Gannaaw loolu Yeesu génn Yeriko, te mbooloo mu bare topp ko. ³⁰Fekk ñaari gumba toog ci wetu yoon wa. Bi gumba ya dégge ne Yeesu di jaar, ñu daldi yuuxu ne ko : « Sang bi, yaw *Sëtu Daawuda bi, yërëm nu ! » ³¹Waaye nit ña gëdd léen, ngir ñu noppi. Teewul gumba ya gëna yuuxu naan : « Sang bi, yaw Sëtu Daawuda bi, yërëm nu ! » ³²Noonu Yeesu daldi taxaw, woo léen ne : « Lu ngeen bégg, ma defal leen ko ? » ³³Ñu ne ko : « Sang bi, na sunuy bët ubbiku. » ³⁴Noonu Yeesu yërëm léen, laal seeni bët, ñu daldi gis ca saa sa, topp ci moom.

Yeesu dugg na Yerusalem

21 ¹Gannaaw loolu Yeesu ak taalibe ya jege woon nañu *Yerusalem, ba agsi dëkku Betfase ci wetu *tundu Oliw ya. Noonu Yeesu yebal ñaari taalibe, ²ne léen : « Demleen ci dëkk bi ci seen kanam. Bu ngeen eggee, dingeen gis mbaam mu ñu yeew ak cumburam ; yiwileen léen, indil ma léen. ³Te bu leen kenn waxee dara, ngeen ne ko : “Boroom bi da léena soxla.” Kon ca saa sa dina léen bàyyi, ñu dem. »

⁴Yeesu def na noonu, ngir la ñu waxoon jaarale ko cib yonent am, bi mu naan :

⁵« Waxal waa *Siyon :

“Seen buur a ngi ñëw ci yéen ;
ku lewet la, te war mbaam-sëf,
dig cumbur, doomu mbaam.” »

⁶Noonu taalibe ya dem, def loolu léen Yeesu sant. ⁷Ñu indi mbaam ma, moom ak cumbur ga, lal ci seeni yére, Yeesu toog ca. ⁸Ña ëpp ca mbooloo ma lal seeni yére ca yoon wa, ñenn ña

dagg ay cari garab, lal léen it ca yoon wa. ⁹Mbooloom ña ko jiitu ak ña ko topp ñépp di wax ca kaw naan :

« *Osaana, yaw *Sëtu Daawuda bi !

Yaw miy ñëw ci turu Boroom bi, ku barkeel nga !

Ca bérab yu gëna kawé, nañu ne : “Osaana !” »

¹⁰Bi nga xamee ne Yeesu dugg na Yerusalem, dëkk ba bépp yëngatu ne : « Kii moo di kan ? » ¹¹Mbooloo ma ne léen : « Kii moo di yonentu Yàlla Yeesu, bi jóge Nasaret ci Galile. »

Yeesu dàq na jaaykat ya ca kër Yàlla ga

¹²Bi loolu amee Yeesu dugg ca kër Yàlla ga, dàq ñépp ña fay jaay ak ña fay jënd. Mu daaneel taabali weccikatu xalis ya ak tooguy jaaykati pitax ya, ¹³naan : « Mbind mi nee na : “Sama kër dinañu ko wooye këru ñaan ci Yàlla,” waaye yéen def ngeen ko këru sàcc. »

¹⁴Noonu ay gumba ak ay lafañ ñëw ci moom ca kër Yàlla ga, mu faj léen.

¹⁵Bi nga xamee ne *sarxalkat yu mag ya ak *xutbakat ya gis nañu yëf yu doy waar ya mu def, te dégg xale yu ndaw ya nekk ca kër Yàlla ga, di wax ci kaw naan : « *Osaana, yaw *Sëtu Daawuda bi ! » ñu daldi mer. ¹⁶Noonu ñu ne Yeesu : « Ndax dégg nga li ñuy wax ? » Yeesu ne léen : « Waaw, dégg naa ko. Ndax masuleena jàng lii ci Mbind mi :

“Ci gémmiñu perantal ak ñiy nàmp sàkkal nga sa bopp ay cant”?» »

¹⁷Bi Yeesu waxee loolu, mu bàyyi léen, génn dëkk ba, jëm Betani, fanaan fa.

Yeesu rëbb na garabu figg ga

¹⁸Ci suba teel Yeesu délsi ca dëkk ba, mu xiif. ¹⁹Noonu mu séen garabu *figg ca yoon wa, waaye bi mu fa agsee, gisu ci dara lu dul ay xob rekk. Ci kaw loolu Yeesu ne ko : « Dootuloo meññ muk ! » Ca saa sa figg ga daldi wow.

²⁰Bi nga xamee ne taalibe ya gis nañu loolu, ñu waaru naan : « Nan la figg gi daldi wowe ci taxawaay bi ? » ²¹Noonu Yeesu ne léen : « Ci dégg maa ngi leen koy wax, su ngeen gëmee te baña werante, dingeen def li ma def figg gi, rax-ca-dolli bu ngeen nee tund wale : “Jógal tàbbi ca géej ga,” dina ko def. ²²Te lépp lu ngeen laaj cig ñaan, bu ngeen ci boolee ngëm, dingeen ci jot. »

Sañ-sañu Yeesu

²³Gannaaw loolu Yeesu dugg ca kër Yàlla ga, di fa jàngle. Bi muy jàngle nag *sarxalkat yu mag ya ak njiiti xeet wa ñëw ci moom ne ko : « Yëf yii ngay def, ci ban sañ-sañ nga koy defe ? Ku la may boobu sañ-sañ? » ²⁴Yeesu ne léen : « Man itam dinaa leen laaj lenn ; bu ngeen ma ko waxee, kon dinaa leen wax ci ban sañ-sañ laay defe yëf yii. ²⁵La *Yaxya daan def, di *sóob nit ñi ci ndox, fu mu ko jële, ci Yàlla walla ci nit ñi ? » Ci kaw loolu ñu daldi werante ci seen biir naan : « Bu nu nee : “Ci Yàlla,” dina nu laaj : “Lu tax gëmuleen ko kon ?” ²⁶Te bu nu nee : “Ci nit ñi,” kon mbooloo mi dal ci sunu kaw, ndaxte ñépp teg nañu Yaxya ab yonent. » ²⁷Ñu ne Yeesu nag : « Loolu xamunu ko. » Noonu Yeesu ne léen : « Kon man itam дума leen wax ci ban sañ-sañ laay defe yëf yii.

Léebu ñaari doom ya

²⁸« Lu di seen xalaat ci lii ? Kenn nit amoon na ñaari doom. Am bés mu ñëw ca taaw ba ne ko : “Sama doom, demal tey liggéeyi ca sama toolu reseñ.” ²⁹Taaw ba ne ko : “Demuma,” waaye gannaaw loolu xelam yedd ko, mu dem. ³⁰Gannaaw gi, baay ba ñëw ca tofo ba, wax ko noonu. Mu ne ko : “Waaw,” waaye demul. »

³¹Noonu Yeesu laaj léen : « Kan ci ñaari doom yooyu moo def coobarey baayam ? » Ñu ne : « Taaw ba. » Yeesu ne léen : « Ci dëgg maa ngi leen koy wax, *juutikat yi ak jigéeni moykat yi ñoo leen jëkka dugg ci nguuru Yàlla Aji Kawe ji. ³²Ndaxte *Yaxya ñëw na ci yéen ci yoonu njub, te gëmuleen ko ; waaye juutikat yi ak jigéeni moykat yi gëm nañu ko. Te gannaaw bi ngeen gisee loolu, seen xel soppikuwul sax, ba ngeen gëm ko. »

Léebu beykat, yi rey doomu boroom tool bi

³³Yeesu teg ca ne : « Dégluleen beneen léeb. Amoon na fi benn boroom kër bu jëmbët toolu reseñ. Mu ñag tool bi, gas ci biir pax, ngir nal ci reseñ yi. Mu tabax wottukaay, batale ko ay beykat, daldi tukki.

³⁴« Bi nga xamee ne bëgg nañoo witt reseñ yi, mu yónni ay surgaam ci beykat yi, ngir jot wàllam ci meññeef mi. ³⁵Waaye beykat yi jàpp surga yi, kenn ki ñu dóor ko ay yar, keneen ki ñu rey ko, ki ci des ñu sànni ko ay doj. ³⁶Boroom kër gi nag

yónniwaat yeneen surga yu èpp yu jëkk ya, beykat yi def léen noonu ñoom itam. ³⁷Mujj mu yónni doomam naan : “Xëy na ñu weg sama doom.” ³⁸Waaye bi beykat yi gisee doom ji, ñu ne ci seen bopp : “Kii moo wara donn tool bi ; nan ko rey, moom ndonoom.” ³⁹Ñu jàpp ko nag, génne ko tool bi, rey ko. »

⁴⁰Noonu Yeesu laaj léen : « Bu boroom tool bi ñëwee nag, na muy def beykat yi ? » ⁴¹Ñu ne ko : « Dina rey reyin wu ñaaw nit ñu soxor ñooñu, batale tool bi yeneen beykat, yi koy jox wàllam ci jamonoy meññeef. »

⁴²Kon Yeesu ne léen : « Xanaa masuleena jàng lii ci Mbind yi ?
 “Doj wi tabaxkat yi sànni ;
 mujj na di doju koñ;
 ci Boroom bi la loolu jóge,
 te yéemu nanu ci.”

⁴³« Loolu moo tax maa ngi leen koy wax, dinañu leen xañ nguuru Yàlla, dénk ko xeet wuy def ay jëfam. ⁴⁴Ku dal ci doj wii, dammtoo ; ku mu dal ci sa kaw, rajaxe la. »

⁴⁵Bi nga xamee ne *sarxalkat yu mag ya ak *Farisen ya dégg nañu léebam yooyu, ñu xam ne ñoom lay wax. ⁴⁶Noonu ñu di ko fexee jàpp, waaye ragal nañu nit ña, ndaxte ñépp teg nañu ko ab yonent.

Léebu céet ga

22 ¹Gannaaw loolu Yeesu nettali léen beneen léeb ne léen : ²« Nguuru Yàlla Aji Kawe ji dafa mel ni buur buy waajal céetu doomam ju góor. ³Noonu mu yónni ay surgaam, ngir ñu woo gan yi ca céet ga, waaye gan yi bëgguñoo ñëw. ⁴Kon mu yónneeti yeneen surga ne léen : “Bu ngeen demee, yégal-leen gan yi sama woote bii : ‘Reer yi noppi na, reylu naa samay nag ak samay jur gu duuf ; lépp sotti na, ñëwleen ci reer yi.’ ” ⁵Waaye ba tey wuyuwuñu ko ; ñu dem, kenn ki ca toolam, kenn ki jaayaani, ⁶ña ca des jàpp surga ya, toroxal léen, rey léen.

⁷« Noonu buur mer, daldi yónni ay xarekatam, ngir ñu rey bóomkat yooyule, lakk seen dëkk. ⁸Ci kaw loolu mu ne surga ya : “Reeri céet gi noppi na, waaye ñi ñu woo yeyoowuñu ko. ⁹Demleen nag buntu dëkk ba, woo ku ngeen fa gis ci reeri céet gi.” ¹⁰Noonu surga ya génn ca yoon ya, boole ña ñu fa gis ñépp, ñu bon ña ak ñu baax ña, ba néegu reer ya fees ak ay gan.

¹¹« Bi nga xamee ne buur bi dugg na nag, ngir seetsi gan yi, mu gis fa nit ku solul mbubb mu ñu wara sol ca céet ga. ¹²Buur

ne ko : “Sama waay, naka nga dugge fii, te amuloo mbubbum céet ?” Waa ji ne miig. ¹³Noonu buur ba ne ay surgaam : “Yeewleen ko ci tànk yi ak ci loxo yi, sànni ko ci biti ci lëndëm gi. Foofa dees na fa jooy tey yéyu.” ¹⁴Ndaxte ñi ñu woo bare nañu, waaye ñi ñu tànn barewul. »

Galag gi ñuy fey buur bi Sesaar

¹⁵Booba *Farisen ya dem gise, ba xam lu ñu wara def, ngir fiir Yeesu ci waxam.

¹⁶Noonu ñu yónni ci moom seeni taalibe ak ñi far ak buur bi *Erodd ne ko : « Kilifa gi, xam nanu ne ku wóor nga, te ragaloo kenn, ndaxte seetuloo jëmme nit, waaye dangay xamle yoonu Yàlla ci bu wóor. ¹⁷Wax nu nag loo xam ci lii : ndax jaadu na, nu fey buur bi *Sesaar galag walla déet ? »

¹⁸Waaye Yeesu xam seen njublañ, mu ne léen nag : « Lu tax ngeen bëgg maa fiir, yéen naaféq yi ? ¹⁹Wonleen ma poset, bi ñuy feye galag. » Ñu daldi ko jox nag benn posetu *denariyon. ²⁰Yeesu ne léen : « Kan lañu ci def nataalam ak turam ? » ²¹Ñu ne ko : « Sesaar. » Noonu mu ne léen : « Joxleen nag Sesaar li Sesaar moom, te jox Yàlla li Yàlla moom. »

²²Bi nga xamee ne dégg nañu loolu, ñu waaru, bàyyi ko, daldi dem.

Sadusen yi ak ndekkite li

²³Bés boobale ay *Sadusen ñëw ci moom. Sadusen yi nag ñoom gëmuñu ne ndekkite am na. Noonu ñu laaj ko naan : ²⁴« Kilifa gi, *Musaa nee woon na : “Boo xamee ne góor dee na te amul doom, na rakkam donn jabaram, ngir sàkkal magam njaboot.” ²⁵Amoon na ci nun nag juróom ñaari góor, ñu bokk ndey ak baay. Taaw ba am jabar ba noppi, faatu ; rakk ja donn jabar ja, ndaxte amul woon doom. ²⁶Naareel ba ak ñetteel ba def noonu, ba ci juróom ñaareel ba. ²⁷Gannaaw ñoom ñépp, jigéen ja faatu. ²⁸Bu ndekkite taxawee nag, jabaru kan lay doon ci juróom ñaar ñi, ndaxte ñépp jël nañu ko ? » ²⁹Waaye Yeesu ne léen : « Yéena ngi cig réer, ndaxte xamuleen Mbind mi mbaa kàttanu Yàlla. ³⁰Ndaxte keroog ndekkite li kenn du am jabar, kenn du am jëkkër, waaye dinañu mel ni malaaka yi ci kaw. ³¹Te lu jëm ci ndekkitel ñi dee, xanaa masuleena jàng la leen Yàlla waxoon ne : ³²“Maay Yàllay *Ibraayma ak Yàllay Isaaxa ak Yàllay *Yanqóoba”? Li ciy génn mooy, nekkul Yàllay ñi dee

waaye Yàllay ñiy dund la. » ³³Bi nga xamee ne mbooloo ma dégg nañu loolu, ñu waaru ndax li mu jàngle.

Ban santaane moo gëna màgg ci yoonu Musaa ?

³⁴Gannaaw gi, *Farisen ya yég nañu ne yey na *Sadusen ya. Kon nag ñu daldi daje. ³⁵Noonu kenn ci ñoom, ka nekk *xutbakat, fexe koo fiir. Mu laaj ko : ³⁶« Kilifa gi, ban ndigal moo gëna màgg ci yoonu Musaa ? » ³⁷Yeesu ne ko : « “Nanga bëgg Yàlla sa Boroom ak sa xol bépp ak sa bakkan bépp ak sa xel mépp.” ³⁸Loolu moo di li jëkk te ëpp ci li Yàlla santaane. ³⁹Te ñaareel bi noona la mel : “Nanga bëgg sa moroom, ni nga bëgge sa bopp.” ⁴⁰Ñaari ndigal yooyu tënk nañu yoonu Musaa wépp, moom ak waxi yonent yi. »

Ndax Almasi bi mooy sëtü Daawuda ?

⁴¹Bi *Farisen ya dajee nag, Yeesu laaj léen : ⁴²« Lu ngeen xalaat ci *Almasi bi ; kan la nekk sëtam ? » Ñu ne ko : « *Daawuda. » ⁴³Noonu Yeesu ne léen : « Lu tax nag Daawuda, bi muy wax ci kàttanu *Xelu Yàlla mi, di ko wooye “Boroom bi” ne :

⁴⁴“Boroom bi wax na sama Boroom :
‘Toogal ci sama ndijoor,
ba kera may daaneel
say noon ci sa kanam.’ ”

⁴⁵Gannaaw Daawuda nag wooye na ko : “Boroom bi,” nu muy nekke sëtam ? » ⁴⁶Ci kaw loolu kenn manu koo tontu genn kàddu. Te li dale ci bés booba kenn ñemeetu koo laaj dara.

Yeesu gëdd na xutbakat ya ak Farisen ya

23 ¹Gannaaw loolu Yeesu waxoon na mbooloo ma ak taalibeem ya ne léen :

²« *Xutbakat ya ak *Farisen ya ñu ngi toog ci jalu *Musaa. ³Lépp lu ñu leen wax nag, defleen ko te sàmm ko, waaye buleen roy seeni jëf, ndaxte dañuy wax waaye duñu ko jëfe. ⁴Dañuy takk say yu diis, yen léen ci nit ñi, waaye duñu ko nangoo laal sax ak seen cati baaraam. ⁵Dañuy def seeni jëf yépp, ngir nit ñi gis léen, di takk ay *téere yu réy, tey réyal seeni *laari mbubb. ⁶Ca reeri xew yi, toogu yu yiw lañuy taamu, tey féete kanam ca jàngu ya. ⁷Dañoò bëgg ñépp nuyoo léen ñaari loxo ca pénc ma, di léen wooye “kilifa gi.” ⁸Waaye yéen buñu leen wooye

“kilifa gi,” ndaxte kenn rekk moo di seen Kilifa, te yéen ñépp ay bokk ngeen. ⁹Te buleen tudde kenn seen “baay” ci àddina, ndaxte kenn rekk moo di seen Baay, ki ci kaw. ¹⁰Buñu leen tudde it ay “njiit,” ndaxte kenn rekk moo di seen Njiit, mooy *Kirist. ¹¹Ki gëna mag ci yéen mooy ki nangoo nekk seen surga. ¹²Kuy yékkatiku dees na la suufel ; kuy suufelu, ñu yékkati la.

¹³⁻¹⁴« Yéen xutbakat yi ak *Farisen yi, naaféq yi, dingeen torox ! Ndaxte yéena ngi tëj nguuru Yàlla Aji Kawe ji ci kanam nit ñi ; yéen dungeen ci dugg, te dungeen bàyyi ku ci bégga dugg, mu dugg ci.

¹⁵« Yéen xutbakat yi ak *Farisen yi, naaféq yi, dingeen torox ! Ndaxte yéena ngi wër géej ak suuf, ngir sàkku benn taalibe, ba noppi ngeen def ko nitu sawara, ku leen yées ñaari yoon.

¹⁶« Yéen njiit yu gumba yi, dingeen torox ! Yéena ngi wax ne : “Ku giñe kër Yàlla gi, ngiñ li duggul, waaye ku giñ ci wurusu kër Yàlla gi, dugg na.” ¹⁷Yéen ñi dof te gumba ! Lan moo gëna màgg, wurus wi walla kër Yàlla, gi tax wurus wi sell ? ¹⁸Dangeen ne it : “Ku giñe *sarxalukaay bi ci kër Yàlla gi, ngiñ li duggul, waaye ku giñ ci sarax si ci kawam, dugg na.” ¹⁹Gumba yi ! Lan moo gëna màgg, sarax si walla sarxalukaay bi tax sarax si sell ? ²⁰Ku giñe sarxalukaay bi, giñ nga ci sarxalukaay bi ak li ci kawam lépp. ²¹Ku giñe kër Yàlla gi, giñ nga ci kër Yàlla gi ak ki ci dëkk. ²²Ku giñ ci asamaan, giñ nga ci jalu Buur Yàlla ak ki ci toog.

²³« Yéen xutbakat yi ak *Farisen yi, naaféq yi, dingeen torox ! Ndaxte yéena ngi sàkk asaka ci naana ak *anet ak kumin, te sàggane yi gëna màgg ci yoonu Musaa, maanaam njub, yërmande ak ngëm. Loolu ngeen wara def, waxuma nag ngeen bàyyi la ca des. ²⁴Yéen njiit yu gumba yi ! Yéena ngi segg wallax-njaan, tey wann giléem.

²⁵« Yéen xutbakat yi ak *Farisen yi, naaféq yi, dingeen torox ! Ndaxte yéena ngi setal bitib kaas bi ak ndab li, waaye ci biir dafa fees ak càcc ak éppal. ²⁶*Farisen yu gumba yi ! Jëkkleena setal biir kaas bi ak ndab li, ngir biti bi itam set.

²⁷« Yéen xutbakat yi ak *Farisen yi, naaféq yi, dingeen torox ! Ndaxte yéena ngi mel ni bàmmeele yu ñu weexal. Ci biti am nañu melo wu rafet, waaye ci biir dañoo fees ak yaxi ñi dee ak tilim ju nekk. ²⁸Yéen itam, ci ngistal dangeena mel ni ñu jub, waaye ci seen biir dangeen fees ak naaféq ak lu bon.

²⁹« Yéen xutbakat yi ak *Farisen yi, naaféq yi, dingeen torox ! Ndaxte yéena ngi tabax xabruy yonent yi, tey rafetal bàmmeele

ñu jub ñi. ³⁰Te yéena ngi wax ne : “Bu nu fекке woon sunu jamonoy maam, dunu ànd ak ñoom ciy tuur deretu yonent yi.”
³¹Seede ngeen nii ne yey ngeen seen bopp, te yéenay doomi ñi doon rey yonent yi, ³²di aw seen tàñki baay, ba yées léen sax.
³³Yéen ñi mel ni ay jaan, te fees ak dañar niy co, naka ngeen di mucce mbugalu sawara ? ³⁴Moo tax maa ngi leen di yónnee ay yonent ak ay boroom xam-xam ak ay xutbakat. Ñenn ñi dingeen léen rey te daaj léen ci bant ; ñeneen ñi dingeen léen dóor ay yar ci seeni jàngu, di léen fitnaal ci dëkkoo dëkk. ³⁵Noonu deretu ñi jub, ji ñu tuur jépp ci àddina, dina xèppu ci seen kaw, li dale ci deretu Abel mi jub, ba ci deretu Sakari doomu Baraki, mi ngeen rey ci diggante bérab bu sell bi ak *sarxalukaay bi. ³⁶Ci dëgg maa ngi leen koy wax, loolu lépp dina dal ci niti jamono jii.
³⁷« *Yerusalem, Yerusalem, yaw miy rey yonent yi, tey sànni ay doj ndaw yi, ba ñu dee, aka maa béggoona dajale say doom, ni ginaar di uufe ay cuujam, te nanguwuleen ! ³⁸Kon nag Yàlla dina bërgël seen kër, ba mu gent. ³⁹Ndaxte maa ngi leen koy wax, dungeen ma gisati li dale tey, ba kera ngeen ne : “Yaw miy ñëw ci turu Boroom bi, ku barkeel nga !” »

Yàqug Yerusalem ak dellusig Doomu nit ki

24 ¹Bi Yeesu waxee ba noppi, mu génn ca kër Yàlla ga, dem. Noonu ay taalibeem ñëw ci moom, ngir won ko tabaxi kër Yàlla ga. ²Mu ne léen : « Du gis ngeen yii yépp ? Ci dëgg maa ngi leen koy wax, lii lépp dina daanu, ba doj dootul des ci kaw doj. »

³Noonu bi nga xamee ne Yeesu toog na ca *tundu Oliw ya, taalibeem ya ñëw ci moom cig wet. Ñu ne ko : « Wax nu kañ la loolu di am, te luy tegtale ne yaa ngi ñëw te àddina di tukki ? »

⁴Yeesu ne léen : « Moytuleen, bu leen kenn nax. ⁵Ndaxte ñu bare dinañu ñëw ci sama tur ne : “Maa di *Kirist,” te dinañu nax ñu bare. ⁶Dingeen dégg ay xare ak coowi xare ; wottuleen, buleen ci tiit, ndaxte loolu war na am, waaye booba mujug jamono ji jotagul. ⁷Xeet dina jóg, xeex ak weneen xeet, réew xeex ak meneen réew. Dina am ay xiif ak ay yëngu-yënguy suuf ci bérab yu bare. ⁸Waaye loolu lépp mooy ndoortel metit yi, mel ni jigéen juy matu. ⁹Bu boobaa dees na leen jébbale, mitital leen, rey leen ; te xeet yépp dinañu leen bañ ndax sama tur. ¹⁰Bu loolu amee ñu bare dinañu dàggeeku, di booleente tey bañante. ¹¹Te it ñu bare ñuy mbubboo turu yonent dinañu feeñ, nax

nit ñu bare. ¹²Te gannaaw lu bon day law, mbëggeelug ñi ëpp dina wàññiku. ¹³Waaye ku muñ ba ca muj ga, muc. ¹⁴Noonu xibaaru jàmm bii ci nguuru Yàlla, dees na ko yégle ci àddina sépp, ngir mu nekk seede ci xeet yépp. Bu loolu amee mujug jamono ji jot.

¹⁵« Dina am bés bu li ñuy wax : “Lu araam luy yàqe” dina tege ca bérab bu sell ba. Mooy li ñu doon wax jaarale ko ci yonent Yàlla Dañeel ; ku ko jàng, nanga ko xam. ¹⁶Bu ngeen gisee loolu nag, ku nekk ci biir diiwaanu Yude, nanga daw ca tund ya ; ¹⁷ku nekk ci kaw *taax ma, bul wàcc ngir fab say yéf, ya nekk ci biir kër ga ; ¹⁸ku nekk ca tool ba, bul ñibbi ngir fab sa mbubb. ¹⁹Ngalla jigéen ñi ëmb ca bés yooyu, ngalla it ñiy nàmpal ! ²⁰Ñaanleen nag seen gàddaay bumu nekk jamonoy seddaayu lolli, walla *bésub noflaay bi. ²¹Ndaxte booba dina am metit wu réy wu masula am, ba àddina sosoo ak tey, te dootul am mukk. ²²Te bu ñu wàññiwul bés yooyu, kenn du muc, waaye dees na léen wàññi ndax ñi Yàlla tànn.

²³« Booba nag, bu leen kenn waxee : “Kaayleen gis, Kirist a ngi fi,” mbaa : “Mu nga fale,” buleen ko gëm. ²⁴Ndaxte ñi mbubboo turu Kirist ak ñi mbubboo turu yonent dinañu feñ, di joxe ay firnde yu réy ak ay kéemaan, ba ciy nax sax ñi Yàlla tànn, su loolu manoona am. ²⁵Wax naa leen ko lu jiitu.

²⁶« Bu ñu leen waxee nag : “Seetleen, mu nga nale ca àll ba,” buleen génn, mbaa ñu ne : “Seetleen, mu ngi nii ci biir kër gi,” buleen ko gëm. ²⁷Ndaxte ni melax di fàqe penku, te lerax ba sowu, noonu la ñëwug *Doomu nit ki di mel. ²⁸Fa médd nekk, fa la tan yiy dajee.

²⁹« Gannaaw metitu bés yooyule nag, ca saa sa jant bi dina lëndëm te weer wi dootul leer ; biddiwi yi dinañu fàq, daanu ci asamaan, te kàttani asamaan yi yëngu. ³⁰Booba firnde ji taxaw, Doomu nit ki feñ ci asamaan, te xeeti àddina sépp dinañu jooy. Dinañu gis Doomu nit ki di ñëw ci niiri asamaan si, ànd ak kàttan ak ndam lu réy. ³¹Dina yónni ay malaakaam ak baatu liit bu dégtu, ñu dajale ñi mu tànn ci ñeenti xébla yi, fa asamaan dale ba fu mu yem. »

³²Yeesu teg ca ne : « Jàngleen misaalu garabu *figg ga. Boo xamee ne ay bànqaasam duy nañu, tey xobam sëq, xam ngeen ne nawet jege na. ³³Noonu yéen itam bu ngeen gisee loolu lépp, xamleen ne jege na, mu ngi ci bunt bi sax. ³⁴Ci dëgg maa ngi leen koy wax, niti jamono jii duñu wéy te loolu lépp

amul. ³⁵Asamaan ak suuf dinañu wéy, waaye samay wax du wéy mukk.

Yàlla rekk moo xam bés ba

³⁶« Waaye bés booba walla waxtu wa, kenn xamul kañ lay doon ; du malaaka yi ci kaw, du sax man Doom ji, waaye Baay bi rekk moo ko xam. ³⁷Ni bési Nóoyin ya, noonu lay mel, bu Doomu nit ki di ñew. ³⁸Ndaxte ca bés ya jiitu mbënn ma, nit ñaa ngi doon lekk di naan, góor ñaa ngi doon takk jabar, tey maye seeni doom, ba bés ba Nóoyin duggee ca gaal ga ; ³⁹xalaatuñu woon dara, ba kera ndoxum mbënn ma di dikk, yóbbu léen. Noonu lay mel ci ñewug Doomu nit ki.

⁴⁰« Bu boobaa ci ñaar ñu nekk cib tool, dinañu jël kenn ki, bàyyi ki ci des. ⁴¹Ci ñaari jigéen ñuy wol ca ètt ba, dinañu jël kenn ki, bàyyi ki ci des. ⁴²Yewwuleen nag, ndaxte xamuleen bés bu seen Boroom di ñew. ⁴³Waaye xamleen lii : bu boroom kër gi xamoon, ci ban waxtu ci guddi la sàcc bi di ñew, kon dina yewwu te du ko bàyyi, mu toj kèram. ⁴⁴Loolu moo tax yéen itam taxawleen jonn, ndaxte Doomu nit ki dina ñew ci waxtu wu ngeen ko séenuwul. »

⁴⁵Yeesu teg ca ne : « Kan moo nekk surga bu takku te teey, bu njaatigeem teg ci waa kër gi, ngir mu léen di dundal ca jamono ja ? ⁴⁶Bu njaatigeem ñewee te gis muy def noonu, surga boobu dina am ngërëm. ⁴⁷Ci dëgg maa ngi leen koy wax, njaatige bi dina ko teg ci alalam jépp. ⁴⁸Waaye bu dee surga bu bon bu naan ci xelam : “Sama njaatige day yéexa ñew,” ⁴⁹mu tàmbalee dóor ay bokki surgaam, di lekk te naan ak naankat ya, ⁵⁰kon njaatige ba dina ñew ci bés bu mu ko séenuwul ak waxtu wu mu xamul. ⁵¹Dina ko dóor ay yar yu metti, jox ko añub naaféq. Foofa dees na fa jooy tey yéyu.

Léebu fukki janq ya

25 ¹« Booba nguuru Yàlla Aji Kawe ji dina mel ni fukki janq, ñu fab seeni làmp, génn, gatanduji boroom séet ba. ²Fekk juróom ca janq ya di ñu am xel, juróom ya ca des ñàkk xel. ³Ñi ñàkk xel nag fab nañu seeni làmp, waaye fabaalewuñu *diw ; ⁴waaye ñi am xel ñoom fab nañu seeni làmp, fabaale diw ciy njaq. ⁵Ni boroom séet bi yéexee ñew nag, ñépp gëmméentu bay nelaw.

⁶« Noonu ci xaaju guddi baat jib ne : “Boroom séet baa ngi, génnleen, gatandu ko.” ⁷Bi ko janq ya déggee, ñu jóg, defar

seeni làmp. ⁸Ñi ñàkk xel wax ñi am xel : “Mayleen nu ci seen diw, ndaxte sunuy làmp ñu ngi bégga fey.” ⁹Waaye ñi am xel ne léen : “Li nu yor du doy ngir nun ak yéen. Tee ngeena dem ca jaaykat ya, jënd ?”

¹⁰« Bi nga xamee ne dem nañu jëndi, boroom séet ba agsi. Ñi amoon diw ci seeni làmp, ànd ak boroom séet ba ca reer ya. Noonu bunt ba tëj. ¹¹Gannaaw loolu janq ya ca des agsi naan : “Sang bi, Sang bi, ubbil nu !” ¹²Mu ne léen : “Ci dëgg maa ngi leen koy wax, xawma leen.”

¹³« Yewwuleen nag, ndaxte xamuleen bés ba mbaa waxtu wa.

Léebu surga, ya njaatige bi dénk xaaalisam

¹⁴« Te it nguuru Yàlla dafa mel ni kuy tukki bitim réew. Bi muy laata dem, mu woo ay surgaam, batale léen alalam, ku nekk lu mu àttan. ¹⁵Kenn ka, mu dénk ko juróomi milyoŋ^c, keneen ka, mu dénk ko ñaar ; ka ca des, benn ; daldi tukki.

¹⁶« Bi mu demee nag, ki jot juróomi milyoŋ ya dem, di ci jula, ba amaata yeneen juróom. ¹⁷Noonu it ki jot ñaar amaata yeneen ñaar. ¹⁸Waaye ki jot benn milyoŋ dem, gas pax, nëbb fa xaa lisu njaatigeem.

¹⁹« Gannaaw diir bu yàgg njaatigeb surga ya délsi, daldi léen laaj alalam. ²⁰Noonu ki jot juróomi milyoŋ ya jegerŋsi, indi yeneen juróom naan : “Kilifa gi, dénk nga ma juróomi milyoŋ; seetal, ame naa ci yeneen juróom.” ²¹Njaatigeem ne ko : “Def nga lu baax, surga bu baax nga te takku. Gannaaw takku nga ci lu tuuti, dinaa la dénk lu bare. Kaay bokk ci sama mbég.” ²²Naka noona ki jot ñaari milyoŋ it jegerŋsi ne ko : “Kilifa gi, dénk nga ma ñaari milyoŋ, seetal, ame naa ci yeneen ñaar.” ²³Njaatigeem ne ko : “Def nga lu baax, surga bu baax nga te takku. Gannaaw takku nga ci lu tuuti, dinaa la dénk lu bare. Kaay bokk ci sama mbég.”

²⁴« Gannaaw loolu nag, ki jot benn milyoŋ jegerŋsi ne ko : “Kilifa gi, xamoon naa ne, nit ku néeg nga ; dangay dajale foo jiwul, tey góob foo faruwul. ²⁵Moo tax ma ragaloon la, ba dem, nëbb sa xaa lis ci biir suuf ; mi ngii, fabal li nga moom.” ²⁶Waaye njaatigeem ne ko : “Surga bu bon nga te tayel ! Gannaaw xamoon nga ne damay dajale fu ma jiwul, tey góob fu ma faruwul, ²⁷kon waroon ngaa yóbbu sama xaa lis ca denckati xaa lis ya. Bés bu ma ñéwee

^c 25.15 Maanaam juróomi talaŋ. Seetal *Xaa lis* ci Leeral yi.

nag, ma mana jot li ma moom ak la mu jur.”²⁸ Noonu njaatige bi ne : “Nanguleen xaaalis bi ci moom, jox ko boroom fukki milyon yi.²⁹ Ndaxte ku am dinañu la dolli, ba nga barele, waaye ku amul, li nga am as néew sax, dinañu ko nangu.³⁰ Te sànnileen surga bu amul njariñ bi ci biti ci lëndëm gi. Foofa dees na fa jooj te yéyu.”

Àtteb xeet yi

³¹« Boo xamee ne *Doomu nit ki mu ngi ñëw ci ndamam, ànd ak malaaka yépp, booba dina falu ni buur, toog ci jalam bu soloo ndam. ³²Bu boobaa dees na dajale xeeti àddina yépp ci kanamam, te dina léen xàjjale, ni sàmm di xàjjalee xar yi ak bëy yi, ³³mu teg xar yi ci ndijooram, bëy yi ci càmmoñam.

³⁴« Noonu Buur bi dina wax ñi féete ndijoor : “Agsileen, yéen ñi sama Baay barkeel, jël-leen nguur, gi ñu leen waajal li dale ci njàlbéenug àddina. ³⁵Ndaxte xiifoon naa, ngeen jox ma, ma lekk ; te mar, ngeen jox ma, ma naan ; nekkoon naa ab doxandéem, ngeen fat ma ; ³⁶te rafle, ngeen wodd ma ; woppoon naa, ngeen seetsi ma ; te ñu tēj ma, ngeen ñëw fi man.” ³⁷Ci kaw loolu ñi jub dinañu ne : “Boroom bi, kañ lanu la gisoon, nga xiif, nu jox la, nga lekk ; mbaa nga mar, nu jox la, nga naan ? ³⁸Kañ lanu la gisoon, nga nekk ab doxandéem, nu fat la ; mbaa nga rafle, nu wodd la ? ³⁹Kañ lanu la gisoon, nga wopp mbaa ñu tēj la, nu ñëw ci yaw ?” ⁴⁰Noonu Buur bi dina léen ne : “Ci dëgg maa ngi leen koy wax, saa yu ngeen defalee loolu kenn ki gëna ndaw ci sama bokk yii, man ngeen ko defal.”

⁴¹« Gannaaw loolu dina wax ñi ci càmmoñam : “Soreleen ma yéen ñi alku, te dem ci sawara su dul fey, si ñu sàkkal *Seytaane ak ay malaakaam. ⁴²Ndaxte xiifoon naa waaye joxuleen ma, ma lekk ; te mar waaye joxuleen ma, ma naan. ⁴³Nekoon naa ab doxandéem, waaye fatuleen ma ; te rafle, waaye wodduleen ma ; woppoon naa te ñu tēj ma, waaye seetsiwuleen ma.” ⁴⁴Ci kaw loolu dinañu ne : “Boroom bi, kañ lanu la gisoon, nga xiif, mbaa nga mar, nga nekk ab doxandéem mbaa rafle, nga wopp mbaa ñu tēj la, te topptoowunu la ?” ⁴⁵Kon dina léen ne : “Ci dëgg maa ngi leen koy wax, saa su ngeen ko defalul kenn ci ñi gëna ndaw, man ngeen ko defalul.” ⁴⁶Noonu ñii dinañu sóobu ci mbugal gu dul jeex, waaye ñi jub dinañu tàbbi ci dund gu dul jeex. »

Njiiti yoon yi fexeel nañu Yeesu

26 ¹Bi nga xamee ne Yeesu wax na loolu lépp ba noppi, mu ne taalibeem ya : ²« Xam ngeen ne ñaari fan a des ci

màggalu bésu *Mucc ba, te dinañu wor *Doomu nit ki, daaj ko ci bant. »

³Booba nag *sarxalkat yu mag ya ak njiiti xeet wa dajaloo ca kër gu réy gu sarxalkat bu mag ba, tudd Kayif. ⁴Ñu daldi gise, ba xam lu ñu mana fexe, ba jàpp Yeesu, reylu ko. ⁵Waaye ñu ne : « Bumu doon ci bésu màggal bi, ngir yèngu-yèngu baña am ci nit ñi. »

Jigéen ja tuur na latkoloñ ci boppu Yeesu

⁶Bi nga xamee ne Yeesu nekkoon na dëkku Betani ca kër Simoŋ ma *gaana woon, ⁷jenn jigéen ñew ci moom, yor njaq lu ñu yette doj wu ñuy wax *albaatar. Njaq la def latkoloñ ju jar lu baree bare. Noonu bi Yeesu toogee di lekk, jigéen ji tuur ko ci boppu Yeesu. ⁸Waaye bi ko taalibe ya gisee, ñu daldi mer ne : « Yàq gii, lu muy jariñ? ⁹Maneesoon na koo jaay ci lu bare, jox xaalis bi miskin yi. »

¹⁰Yeesu nag xam la ñu wax, mu ne léen : « Jigéen ji defal na ma jëf ju rafet ; lu tax ngeen di ko sonal ? ¹¹Miskin yaa ngi ak yéen bés bu nekk, waaye dungeen ma gis ba fàww. ¹²Kii, ci li mu tuur latkoloñ jii ci sama yaram, def na ko ngir waajal sama rob. ¹³Ci dëgg maa ngi leen koy wax, fépp fu ñuy yéene xibaaru jàmm bi ci àddina sépp, dinañu fa fàttali it li jigéen jii def. »

Yudaa wor na Yeesu

¹⁴Ca waxtu woowu kenn ci fukki taalibe ya ak ñaar, ku tudd Yudaa Iskariyo, dem ca *sarxalkat yu mag ya, ¹⁵ne léen : « Lan ngeen ma mana jox, ngir ma jébbal leen Yeesu ? » Noonu sarxalkat ya daldi ko waññal fanweeri poseti *estateer. ¹⁶Li dale ci saa soosa nag Yudaa di fexe jamono ju mu léen mana jébbal Yeesu.

Reer bu mujj bi

¹⁷Bés bu jëkk ca màggal, ga ñuy wax *Mburu ma amul lawiir, taalibe yi ñew ci Yeesu ne ko : « Foo bèggoon nu defaral la reeru bésu *Mucc ba ? » ¹⁸Yeesu ne léen : « Demleen ca dëkk ba, jëm ca diw, ngeen ne ko : “Kilifa gi nee na : Sama jamono jege na ; ci sa kër laay màggalsi bésu Mucc ba, man ak samay taalibe.” » ¹⁹Noonu taalibe yi defar reeru bésu Mucc ba, na léen Yeesu waxe woon.

²⁰Bi nga xamee ne timis jot na, Yeesu toog di lekk, moom ak fukki taalibe yi ak ñaar. ²¹Bi ñuy lekk, mu ne léen : « Ci dëgg

maa ngi leen koy wax, kenn ci yéen dina ma wor. » ²²Taalibe ya am naqaru xol bu réy ; ku nekk daldi ne ko : « Mbaa du man, Boroom bi ? » ²³Yeesu ne léen : « Ki dugal loxoom ak man ci ndab li, kooku moo may wor. ²⁴*Doomu nit ki mu ngi dem, ni ñu ko waxe ci Mbind mi, waaye ki koy wor dina torox ; bañoona juddu moo gënoon ci moom. » ²⁵Yudaa, mi ko nara wor, laaj ko : « Mbaa du man, killifa gi ? » Yeesu ne ko : « Wax nga ko. »

²⁶Noonu bi ñuy lekk, Yeesu jël mburu, sant Yàlla, damm ko, jox ko taalibe ya. Mu ne léen : « Jël-leen lekk, lii sama yaram la. » ²⁷Gannaaw loolu mu jël kaas, sant Yàlla, jox léen ko. Mu ne léen : « Yéen ñépp naanleen ci, ²⁸ndaxte lii mooy sama deret, ji fas kóllère gi, te mu tuuru, ngir ñu bare jot mbaalug bàkkaar yi. ²⁹Maa ngi leen di wax, dootuma naan gannaaw-si-tey ndoxum reseñ mii, ba kera may naan ak yéen ndoxum reseñ mu bees ci sama nguuru Baay. »

³⁰Gannaaw loolu ñu woy Yàlla, ba noppi génn, dem ca *tundu Oliw ya.

³¹Booba Yeesu ne léen : « Yéen ñépp dingeen ma dàggeeku ci guddi gii, ndaxte bind nañu :

“Dinaa dóor sàmm bi,
xari jur gi tasaaroo.”

³²Waaye bu ma dekke, dinaa leen jiituji Galile. » ³³Piyeer nag daldi jël kàddu gi naan : « Bu la ñépp dàggeekoo, man дума la dàggeeku muk. » ³⁴Yeesu ne ko : « Ci dëgg maa ngi la koy wax, ci guddi gii, bala ginaar a sab, dinga ma weddi ñetti yoon. » ³⁵Piyeer ne ko : « Boo xamee ne sax, damaa wara dee ak yaw, дума la weddi muk. » Taalibe yépp it waxe noonu.

Yeesu ñaan na ci toolu Setsemame ci biir tiis wu réy

³⁶Bi loolu amee Yeesu ànd ak ñoom ba ca bérab bu tudd Setsemame, mu ne taalibe ya : « Toogleen fii, ma dem fale, ñaan fa. » ³⁷Bi mu waxee loolu, mu ànd ak Piyeer ak ñaari doomi Sebede, daldi am tiis ba xonet. ³⁸Mu ne léen : « Sama xol dafa tiis, ba may bégga dee ; toogleen fi, xool ak man. » ³⁹Bi mu waxee loolu, Yeesu dem ci kanam tuuti, ne nërëm ci suuf, di ñaan ne : « Sama Baay, bu manee am, na ma kaasu naqar bii teggi ! Moona, bumuy ci sama coobare, waaye na sa coobare am. »

⁴⁰Noonu mu ñëw ca taalibe ya, fekk léen ñuy nelaw. Mu ne Piyeer : « Amuleen sax dooley xoolandoo ak man benn waxtu ?

⁴¹Xool-leen te ñaan, ngir baña daanu cig fiir. Seen xol jag na, waaye seen bind a woyof. » ⁴²Yeesu delluwaat di ñaan ne : « Sama Baay, bu fekke ne kaasu naqar bii manu maa teggi te naanuma ko, kon na sa coobare am. » ⁴³Yeesu ñëwaat ca taalibe ya, fekk léen ñuy nelaw, ndaxte seeni bët dañoo diis. ⁴⁴Mu daldi léen bàyyi, waxaat loolu ñetteel bi yoon.

⁴⁵Noonu mu ñëw ca taalibe ya ne léen : « Nelawleen léegi te noppalu. Waxtu wu ñu ma wara jébbale ci loxoy bàkkaarkat yi, jege na. ⁴⁶Jógleen nu dem ; xool-leen, ki may wor a ngi nii, di ñëw. »

Jàpp nañu Yeesu

⁴⁷Bi muy wax loolu nag, Yudaa, mi bokkoon ca fukki taalibe ya ak ñaar te naroon koo wor, agsi, ànd ak mbooloo mu bare, jóge ca *sarxalkat yu mag ya ak ca njiiti xeet wa, te gannaayoo jaasi ak yet. ⁴⁸Fekk Yudaa moomu joxoon na léen tegtal ne léen : « Ki may foon, moom la ; jàppleen ko. » ⁴⁹Mu daldi ñëw ci Yeesu nag ne ko : « Salaam-maalikum, kilifa gi ! » daldi ko foon bu tàng. ⁵⁰Yeesu ne ko : « Sama xarit, xam naa lu tax nga ñëw. » Noonu ñu daldi jegesi, song ko, jàpp ko.

⁵¹Ca saa sa kenn ci ñi ànd ak Yeesu bocci jaaseem, dóor surgab sarxalkat bu mag ba, nopp ba dagg. ⁵²Waaye Yeesu ne ko : « Roofal sa jaasi ci mbaram, ndaxte ku bocci jaasi, jaasi moo lay rey. ⁵³Xanaa xamuloo ne man naa laaj sama Baay, te dina ma may ci taxawaay bi mbooloom malaaka mu xel dajul^{d?} ⁵⁴Waaye su ma ko defoon, nan la Mbind mi mana ame ? Ndaxte Mbind mi nee na, nii la wara ame. »

⁵⁵Booba Yeesu ne mbooloo mi : « Jóg ngeen ngir jàpp ma, gannaayoo jaasi ak yet, mel ni ñuy topp sàcc. Moona daa naa toog bés bu nekk ca kër Yàlla ga, di jàngle, te jàppuleen ma. ⁵⁶Waaye lii lépp xew na, ngir amal Mbindi yonent yi. » Ci kaw loolu taalibe yépp dëddu ko, daw.

Yeesu taxaw na ci kanam kureelu àttekat ya

⁵⁷Ña jàppoon Yeesu yóbbu ko kër Kayif, *sarxalkat bu mag ba, fa *xutbakat ya ak njiit ya daje. ⁵⁸Piyeer topp ko fu sore, ba ci èttu sarxalkat bu mag ba ; mu dugg, toog ak surga ya, ngir seet nu mbir may mujje.

^d26.53 Maanaam fukki mbooloo ak ñaar yu malaaka ; mbooloo mu nekk def juróom benni junni.

⁵⁹Noonu sarxalkat yu mag ya ak *kureelu àttekat ya di seet naaféq bu mana seede ci Yeesu, ba ñu man koo rey, ⁶⁰waaye manuu koo am. Teewul ñu bare ñewoon nañu, di seede lu dul dëgg. Ba mujj ñaari nit ñew naan : ⁶¹« Kii nee woon na : “Man naa toj kër Yàlla ga, tabaxaat ko ci ñetti fan.” »

⁶²Ci kaw loolu sarxalkat bu mag ba jóg ne ko : « Ndax doo wax dara ? Loo xam ci li ñii seede ci yaw ? » ⁶³Waaye Yeesu ne cell. Sarxalkat bu mag ba ne ko : « Giñloo naa la ci Yàlla miy dund, nga wax nu, ndax yaa di *Almasi bi, *Doomu Yàlla ji. » ⁶⁴Yeesu ne ko : « Wax nga ko. Maa ngi leen koy wax it, li dale fii dingeen gis *Doomu nit ki toog ci ndijooru Aji Man ji, di ñew ci niiri asamaan si. » ⁶⁵Bi mu déggee loolu, sarxalkat bu mag ba daldi mer lool, ba xotti ay yéreem, daldi ne : « Weddi na Yàlla, lu nu doyeeti seede ? Dégg ngeen ni mu weddee. ⁶⁶Lu ngeen ci xalaat ? » Ñu ne ko : « Yoon teg na ko dee. »

⁶⁷Ci kaw loolu ñu daldi tifli ci xar kanamam, dóor ko ay kurfeñ. Neneen talaata ko, ⁶⁸ne ko : « Yaw *Kirist, yonent bi, ndax xam nga ku la dóor ? »

Piyeer weddi na Yeesu

⁶⁹Bi looluy xew, Piyeer moom ma nga toogoon ca biti ca ètt ba. Noonu benn mbindaan ñew ci moom ne ko : « Yaw itam àndoon nga ak Yeesum Galile. » ⁷⁰Waaye Piyeer weddi ko ci kanam ñépp ne ko : « Xawma li ngay wax. » ⁷¹Bi mu ko waxee, mu jëm ca bunt ba, te beneen mbindaan gis ko, mu wax ña fa nekkoon : « Kii àndoon na ak Yeesum Nasaret. » ⁷²Waaye Piyeer weddiwaat, boole ko ak ay ngiñ ne ko : « Xawma nit kooku. »

⁷³Nees-tuut ña fa taxawoon ñew ci Piyeer ne ko : « Ci lu wóor ne yaw itam bokk nga ci ñoom, ndaxte sa waxin feeñal na la. » ⁷⁴Bi mu ko déggee, Piyeer daldi giñ ak di waat ne : « Xawma nit kooku. » Te ci taxawaay ginaar daldi sab. ⁷⁵Noonu Piyeer fàttaliku la Yeesu waxoon ne : « Bala ginaar a sab, dinga ma weddi ñetti yoon. » Mu daldi génn, di jooy jooy yu metti.

Yudaa am na naqar lool, ba xaru

27 ¹Ci suba teel *sarxalkat yu mag yépp ak njiiti xeet wa gise, ngir fexee reylu Yeesu. ²Ñu yeew ko, yóbbu ko, jébbal ko *Pilaat boroom réew ma.

³Bi nga xamee ne Yudaa, mi woroon Yeesu, gis na ne daan nañu ko, mu am naqaru xol. Mu dem nag ca sarxalkat yu mag ya ak njiit ya, delloo léen fanweeri poset yu xaaalis, ⁴ne léen : « Am naa bàkkaar ci li ma wor nit ku tooñul, ngir ñu rey ko. » Ñu ne ko : « Lu ciy sunu yoon ? Loolu yaa ko yég. » ⁵Noonu Yudaa sànni xaaalis ba ca kër Yàlla ga, jóge fa, dem, takk buum ci baatam, xaru.

⁶Sarxalkat yu mag ya nag fab xaaalis ba, naan : « Jaaduwwul nu def xaaalis bii ci dencukaayu xaaalis bi ci kër Yàlla gi, ndaxte njégu deret la. » ⁷Ñu daldi diisoo nag, jënd ca xaaalis ba toolu defarkatu ndaa ya, ngir di fa suul doxandéem ya. ⁸Loolu moo tax ñu wooye tool booba ba tey Toolu deret. ⁹Noonu la ñu waxoon jaarale ko ci yonent Yàlla Yeremi am, bi mu naan : « Fab nañu fanweeri poseti xaaalis ya, mooy njég li *bànni Israyil xayma woon ci nit ki ; ¹⁰ñu joxe ko ngir toolu defarkatu ndaa ya, ni ma ko Boroom bi sante. »

Yeesu taxaw na ci kanam Pilaat

¹¹Gannaaw loolu Yeesu taxaw ca kanam boroom réew ma, boroom réew ma laaj ko : « Ndax yaa di buuru Yawut yi ? » ¹²Yeesu ne ko : « Wax nga ko, » waaye waxul dara ca la ko *sarxalkat yu mag ya ak njiit ya jiiñ. ¹³Noonu *Pilaat ne ko : « Xanaa dégguloo li ñu la jiiñ lépp ? » ¹⁴Waaye Yeesu waxu ko ci dara, ba tax boroom réew ma waaru lool.

¹⁵Ca màggal gu nekk nag boroom réew ma daan na may mbooloo ma, ñu tànn kenn ca ña ñu tëjoon, mu daldi léen ko bàyyil. ¹⁶Fekk booba amoon nañu ku ñu tëjoon, ku siiw te tudd Barabas. ¹⁷Bi nga xamee ne daje nañu nag, Pilaat laaj léen : « Kan ngeen bëgg, ma bàyyi ko, Barabas walla Yeesu mi ñuy wax *Kirist ? » ¹⁸Ndaxte xamoon na ne kiñaan rekk a taxoon, ñu jébbal ko ko. ¹⁹Te it bi mu toogee sax ca jalu àttekaay ba, soxnaam yónnee ci moom ne ko : « Bul dugg ci yéfi ku jub kooku, ndaxte tey gént naa ci moom te sonn naa ci lool. » ²⁰Waaye sarxalkat yu mag ya ak njiit ya xiir mbooloo ma, ñu laaj Barabas te rey lu Yeesu.

²¹Noonu boroom réew ma laaj léen : « Kan ci ñaar ñii ngeen bëgg, ma bàyyil leen ko ? » Ñu ne ko : « Barabas. » ²²Pilaat ne léen : « Nan laay def nag Yeesu, mi tudd Kirist ? » Ñépp ne ko : « Daaj ko ci bant, ba mu dee ! » ²³Boroom réew ma ne léen : « Lu tax ? Gan tooñ la def ? » Waaye ñu daldi yuuxu bu géna kawe naan : « Daaj ko ci bant ! »

24 Naka Pilaat xam ne du ci man dara, fekk na sax yëngu-yëngu bi gëna am doole, mu daldi fab ndox, raxas ay loxoom ca kanam mbooloo ma ne léen : « Set naa ci deretu ku jub kii ; nu ngeen xam, defleen ko. » 25 Ñépp ne ko : « Na deretam dal ci sunu kaw ak sunu kaw njaboot. »

26 Noonu Pilaat bàyyil léen Barabas, mu dóorlu Yeesu ay yar, jébbal ko, ngir ñu daaj ko ci bant.

Xarekat ya ñaawal nañu Yeesu

27 Bi ñu ko defee xarekati boroom réew ma fab Yeesu, yóbbu ko ci biir kër ga, ñu daldi woo mbooloom xarekat ya yépp ci moom. 28 Noonu ñu summi ko, solal ko mbubbum xarekat mu xonq curr. 29 Ñu ràbb *kaalag dég, teg ko ci boppam, teg bantu xat ci loxol ndijooram, sukk ci kanamam, di ko ñaawal ne ko : « Nuyuu nanu la, yaw buuru Yawut yi ! » 30 Ba noppi ñu daldi tifli ci kawam, fab bantu xat ba, dóor ko ci boppam. 31 Bi ñu ko ñaawalee ba noppi, ñu summi mbubbum xarekat ma, solaatal ko ay yéreem, yóbbu ko, ngir daaj ko ci bant.

Daaj nañu Yeesu ci bant bi

32 Bi nga xamee ne génn nañu, ñu daje ak nit ku dëkk *Siren te tudd Simoñ; ñu ga ko, ngir mu gàddu bant, ba ñu wara daaj Yeesu. 33 Ñu ñëw nag fa ñuy wax Golgota, biy tekki « bérabu Kaanju bopp. » 34 Bi ñu fa eggee, ñu jox ko biiñ, ñu def ci lu wex. Waaye bi mu ko mosee, nanguwu koo naan.

35 Noonu ñu daaj ko ca bant ba, ñu daldi séddoo ay yéreem, tegoo ko ay bant, 36 ba noppi toog fa, di ko wottu. 37 Te it ñu teg ci kaw boppam mbind, mu xamle lu tax ñu rey ko, mu ne : « Kii mooy Yeesu, buuru Yawut yi. »

38 Booba it ñu daajaale ak moom ñaari taskati réew ma, kenn ci ndijooram, ka ca des ci càmmoñam.

39 Na fa doon romb di ko xas, di wëcc seen bopp ndax sib ko, 40 naan : « Yaw mi mana toj kër Yàlla ga, tabaxaat ko ci ñetti fan, musalal sa bopp ; boo nekkee *Doomu Yàlla, wàccal ci bant bi ! » 41 *Sarxalkat yu mag ya ak *xutbakat ya ak njiit ya it di ko ñaawal naan : 42 « Waa jii musal na ñeneen te manula musal boppam ! Ndegam mooy buuru Israyil, na wàcc léegi ci bant bi, nu gëm ko. 43 Gannaaw dénk na boppam Yàlla, kon na ko Yàlla musal, bu ko soppee, ndaxte nee na : “Maay Doomu Yàlla.” » 44 Taskati réew ma it, ya ñu daajaale ak moom, di ko xas noonule.

Yeesu saay na

⁴⁵La tàmbalee digg bëccëg, ba ci tisbaar, réew mépp lëndëm. ⁴⁶Noonu ci wetu ñetti waxtu Yeesu daldi wootee kàddu gu dëgër naan : « Eli, Eli, lema sabaktani ? » liy tekki « Sama Yàlla, sama Yàlla, lu tax nga dëddu ma ? » ⁴⁷Ñenn ña ca ña fa taxaw nag, bi ñu ko dëggee, ñu ne : « Mu ngi woo yonent Yàlla *Ilyaa. » ⁴⁸Ca saa sa kenn ci ñoom daw, jël aw sagar, capp ko ci *bineegar, mu teg ko ci kaw bant, jox ko ko, mu muucu. ⁴⁹Waaye ña ca des ne : « Bàyyil, nu seet ba xam Ilyaa dina ñëw, musal ko. » ⁵⁰Noonu Yeesu wootewaak ak kàddu gu dëgër, delloo ruuwam Yàlla.

⁵¹Ca saa sa ridob bérab bu sell ba ca kër Yàlla ga xar ñaar, li dale ci kaw ba ci suuf ; suuf si yëngu, doj yi toj, bàmmeele yi ubbiku, ⁵²te ñu bare ci jëmme nit ñu sell ñu dee, dekki. ⁵³Te gannaaw ndekitel Yeesu ñu génn ca bàmmeele ya, dugg ca dëkk bu sell ba, te feeñu ñu bare.

⁵⁴Noonu njiitu *xare bi ak ñi ànd ak moom di wottu Yeesu, bi ñu gisee suuf si yëngu ak li xew, ñu daldi tiit lool ne : « Ci dëgg, kii *Doomu Yàlla la. »

⁵⁵Amoon na fa it ay jigéen yu bare yu léen dànd, di seetaan. Te ñoo jóge woon Galile, ànd ak Yeesu, di ko topptoo. ⁵⁶Xàmmi nañu ci : Maryaama mi dëkk Magdala, Maryaama ndeyu Saag ak Yuusufa, ak ndeyu doomi Sebede ya.

Rob nañu Yeesu

⁵⁷Ca ngoon amoon na taalibeb Yeesu mu ñëw, tudd Yuusufa te dëkk Arimate ; ku bare alal la woon. ⁵⁸Mu dem ca *Pilaat, laaj ko néewu Yeesu. Pilaat santaane, ñu jox ko ko. ⁵⁹Noonu Yuusufa fab jëmm ja, laxas ko ci cànngaay lu set, ⁶⁰dugal ko ca *bàmmeele bu bees, ba mu yettaloon boppam ciw doj. Mu béraŋ doj wu mag ca buntu bàmmeele ba, dem. ⁶¹Fekk Maryaamam Magdala ak Maryaama ma ca des ñoo fa toogoon janook bàmmeele ba.

⁶²Ba bët setee nag, ca bés ba topp bésu Waajal ba, *saxalkat yu mag ya ak *Farisen ya dajaloo, jëm ci Pilaat. ⁶³Ñu ne ko : « Boroom réew mi, fàttaliku nanu ne, naxkat booba waxoon na, bi muy dund naan : “Gannaaw ñetti fan dinaa dekki.” ⁶⁴Danoo bëggoon nag, nga santaane, ñu wottu bàmmeele ba, ba am ñetti fan, ngir bañ taalibeem ya ñëw, sàcc néew ba, tey yégle ne dekki na. Bu ko defee nax bu mujj boobu dina yées bu jëkk ba. » ⁶⁵Pilaat ne léen : « Amleen, ay wottukat a ngi nii. Demleen

wottuji ko, ni ngeen mane. » ⁶⁶Noonu ñu dem, tëj bàmmeel ba bu wóor, ñu tay ca doj wa màndarga, teg fa wottukat ya.

Yeesu Kirist dekki na

28 ¹Gannaaw *bésub noflaay ba nag, ca fajar ga, ca *bés bu jëkk ca ayu-bés ga, Maryaamam Magdala ak Maryaama ma ca des dem, seeti *bàmmeel ba. ²Fekk suuf yëngu woon na bu metti, ndaxte benn malaakam Boroom bi wàcc na ci asamaan, ñëw béraŋ doj wa, toog ci kaw. ³Meloom mel na ni melax, ay yéream weex tàll ni perkaal. ⁴Ñi doon wottu tiit bay lox, daldi mel ni ñu dee.

⁵Noonu malaaka ma ne jigéen ña : « Buleen tiit. Xam naa ne yéena ngi wut Yeesu, ma ñu daajoon ca bant ba, ⁶waaye nekkatu fi, ndaxte dekki na, ni mu ko waxe woon. Ñëwleen seet fi mu tëddoon, ⁷te ngeen dem bu gaaw, wax ay taalibeem ne dekki na te jiiuji na leen Galile ; foofa ngeen koy gise. Lii laa leen wax. »

⁸Bi loolu amee nag jigéen ña daldi jóge bu gaaw ca bàmmeel ba, tiit ak mbég mu réy di jax seen xol, ñu daldi daw, ngir yégal ko taalibe ya.

⁹Ba ñuy dem nag, Yeesu taseek ñoom ne léen : « Maa ngi leen di nuyu. » Jigéen ña jegesi, laxasu cay tánkam, di ko màggal. ¹⁰Yeesu ne léen : « Buleen tiit, waaye demleen yégal samay bokk, ñu dem Galile ; foofa lañu may gise. »

¹¹Ba ñuy dem, ñenn ca wottukat ya ñëw ca dëkk ba, xamal *sarxalkat yu mag ya lépp lu xew. ¹²Noonu sarxalkat ya dajaloo ak njiit ya, ñu diisoo ; ba noppi ñu fab xalis bu bare, jox ko xarekat ya, ¹³ne léen : « Nangeen wax lii : “Ay taalibeem ñëw nañu ci guddi, sàcc ko, bi nuy nelaw.” ¹⁴Te bu ko boroom réew mi yégee nag, dinanu ko neexal, ngir rawale leen. » ¹⁵Wottukat ya nag fab xalis ba, def la ñu léen santoon. Te nettali boobu siiw na ci Yawut yi ba bésu tey.

¹⁶Noonu fukki taalibe ya ak benn dem ci biir Galile, ca tund wa léen Yeesu digaloon. ¹⁷Bi ñu gisee Yeesu, ñu màggal ko, waaye ñenn ñi am xel ñaar. ¹⁸Yeesu jegesi ne léen : « Sañ-sañ bépp, jox nañu ma ko ci kaw ak ci suuf. ¹⁹Demleen nag sàkk ay taalibe ci xeet yépp, *sóob léen ci ndox ci turu Baay bi ak Doom ji ak *Xel mu Sell mi ; ²⁰ngeen jàngal léen, ñuy sàmm lépp li ma leen sant. Maa ngi ànd ak yéen bés bu nekk, ba kera àddina di tukki. »